

Risikkartläggning utifrån hållbarhetsområden

Regionernas nationella samordning för hållbar upphandling

Version 2: 2025-02-05

Innehåll

Uppdrag och syfte

Metod

Intressentdialog

Hållbarhetsområden

Mänskliga rättigheter inkl. miljö rättigheter

Prioriterade inköpskategorier

Metod

Beskrivning av risker

Arbetares rättigheter

Prioriterade inköpskategorier

Metod

Beskrivning av risker

Miljö – klimat

Prioriterade inköpskategorier

Metod

Beskrivning av risker

Miljö – biologisk mångfald

Prioriterade inköpskategorier

Metod

Beskrivning av risker

Affärsetik

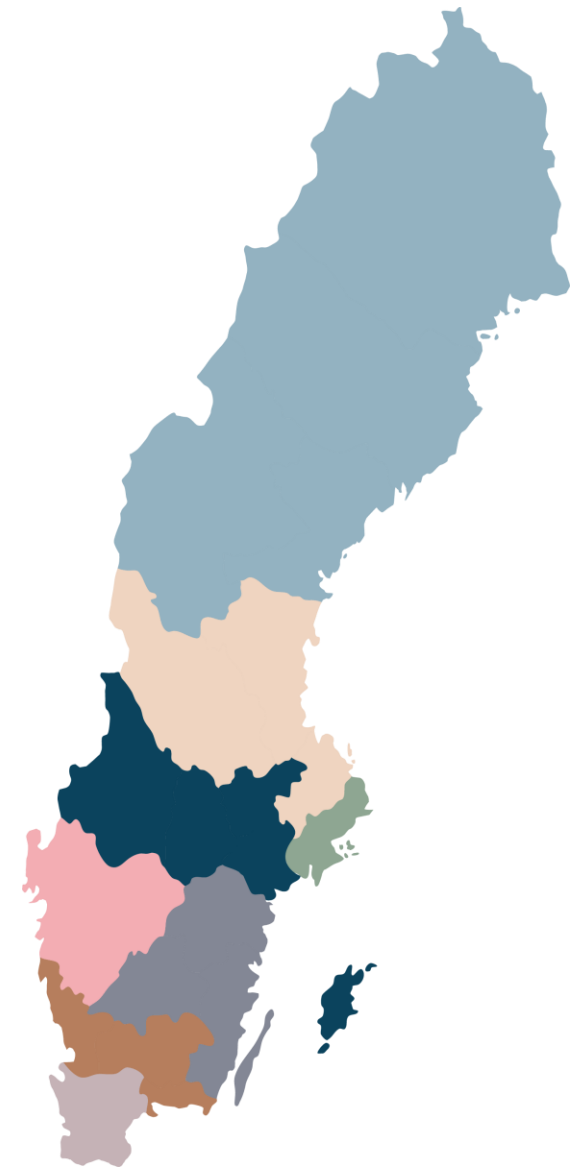
Prioriterade inköpskategorier

Metod

Beskrivning av risker

Källor

Prioriterade inköpskategorier – samlad bild

Uppdrag och syfte

Sveriges regioner har, inom ramen för den nationella samordningen för hållbar upphandling, genomfört en bred kartläggning av risker kopplat till regionernas inköpskategorier. Riskkartläggningen har genomförts utifrån olika hållbarhetsområden som ingår i regionernas uppdaterade uppförandekod för leverantörer.

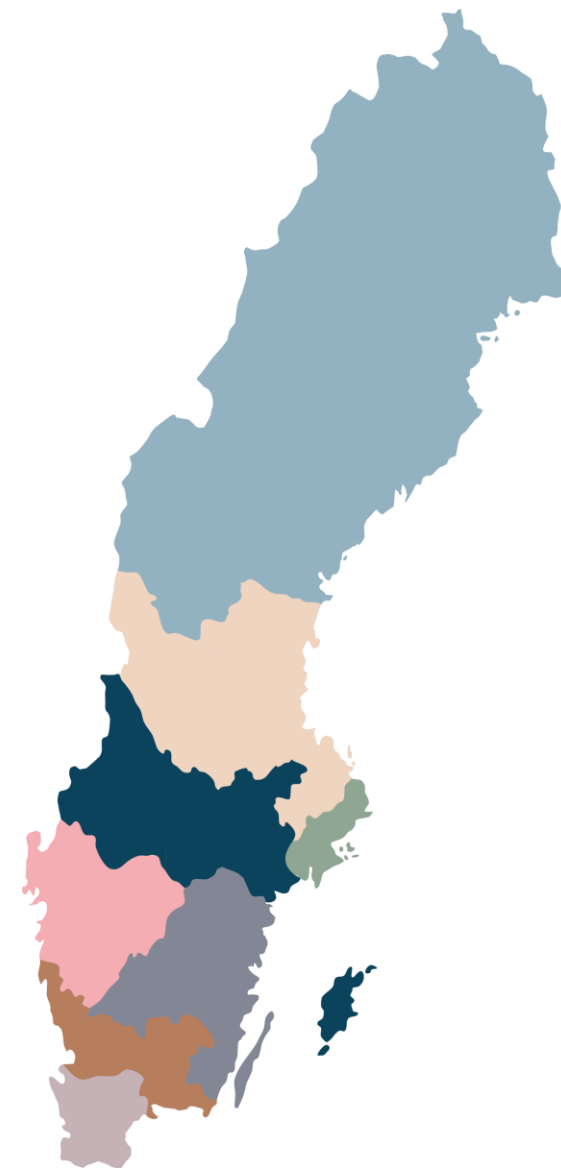
En bred kartläggning genomförs enligt OECD:s vägledning för tillbörlig aktsamhet, för att identifiera områden inom organisationens leverantörskedjor där det är störst sannolikhet för betydande risker som rör ansvarsfullt företagande. Kartläggningen kan bland annat omfatta information om sektorsspecifika, geografiska, produktrelaterade och företagsspecifika riskfaktorer, inklusive kända risker som organisationen har utsatts för eller väntas utsättas för.

Syftet med denna riskkartläggning är att möjliggöra prioritering av regionernas inköpskategorier inför kommande programperiod (2026–2030). Kartläggningen ska ge regionerna en överskådlig bild av inköpskategorier där höga risker föreligger, samt vilka hållbarhetsområden som behöver adresseras för respektive högriskkategori.

De prioriterade inköpskategorierna bör sedan utvärderas vidare i enlighet med OECD:s vägledning punkt 2.2.

Kriterier för uppdrag:

- ✓ Lättöverskådligt för att medarbetare inom regionerna enkelt ska kunna få en förståelse för risker i leverantörskedjor för inköpskategorier
- ✓ Utgå ifrån befintlig information om risker (utifrån tidigare material), men även beakta nya risker som tillkommit sedan 2021
- ✓ Dela in risker utifrån områden i regionernas uppdaterade uppförandekod för leverantörer.
- ✓ Skapa ett underlag för prioritering inför kommande programperiod

Metod

Sveriges regioner lät 2021 genomföra en riskanalys av samtliga kategorier i kategoriträdet utifrån områdena mänskliga rättigheter, arbetstagares rättigheter, miljö och anti-korruption. Utfallet visar på att många av regionernas inköpskategorier innehåller potentiellt höga risker. Med ökad geopolitisk och ekonomisk osäkerhet, kan det antas att risker för negativ påverkan på människor och miljö i globala leveranskedjor generellt sett har ökat sedan 2021. Riskkartläggningen har därför tagit utgångspunkt i befintlig riskanalys, men även beaktat eventuell ny riskinformation. Exakta metoder och källor för de olika hållbarhetsområdena, framgår under respektive avsnitt. Avsnitten är indelade utifrån regionernas uppdaterade uppförandekod för leverantörer i följande hållbarhetsområden:

- Mänskliga rättigheter, inklusive miljö rättigheter
- Arbetares rättigheter
- Miljö: klimat
- Miljö: Biologisk mångfald
- Affärsetik

För samtliga kartlagda inköpskategorier har hela leveranskedjan beaktas, utifrån följande indelning:

- Utförande av tjänst
- Tillverkning
- Råvara/råmaterial

Det är möjligt att negativ påverkan förekommer i leveranskedjan även för kategorier som inte specifikt lyfts fram i kartläggningen. Därför rekommenderas regionerna att rutinmässigt tillämpa grundläggande riskhantering vid alla upphandlingar och inköp, exempelvis genom tydliga kravställningar. För de kategorier som prioriteras inom ramen för den nationella samordningen, bör regionerna däremot genomföra en mer ingående riskhantering och uppföljning, anpassad efter de mest relevanta hållbarhetsaspekterna som påverkas negativt inom respektive kategori.

Ökade risker i globala leveranskedjor

Den globala utvecklingen pekar på ökande kränkningar av mänskliga rättigheter och demokratiska principer, samt en fortsatt negativ påverkan på klimat och natur. Företag och organisationer bör därför räkna med att riskerna i globala leverantörskedjor har ökat och fortsätter att göra det.

- Europaparlamentets årsrapport 2023 lyfter fram ökade sociala, ekonomiska och politiska orättvisor, inskränkningar av rättigheter (särskilt för kvinnor), samt diskriminering och förföljelse av utsatta grupper. Rapporten nämner även ökad repression mot civilsamhället, politiska motståndare och minoriteter, samt hot inom det digitala området. Samtidigt har skyddet av demokratiska institutioner försvagats och straffriheten för människorättskränkningar ökat.
- World Economic Forums globala riskrapport 2024 identifierar desinformation, extrema väderhändelser, polarisering och cybersäkerhet som de största kortsiktiga riskerna. På längre sikt (10 år) dominerar risker kopplade till klimatförändringar och förlust av biologisk mångfald.

Risk categories

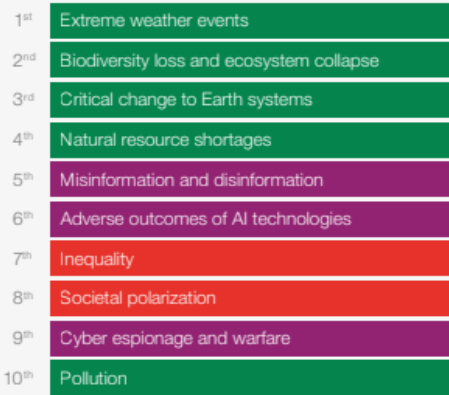
- Economic
- Environmental
- Geopolitical
- Societal
- Technological

Globala risker rankade efter allvarlighetsgrad på kort och lång sikt

2 years

10 years

Source

World Economic Forum Global Risks Perception Survey 2024-2025.

Intressentdialog

Förslag till prioritering har genomförts i december 2024 av Trossa AB på uppdrag av, och i samtal med, regionernas nationella samordning för hållbar upphandling. För att säkerställa en så korrekt prioritering som möjligt, har en intressentdialog genomförts med relevanta aktörer under [t ex våren 2025]. Aktörer som medverkat i intressentdialogen innefattar:

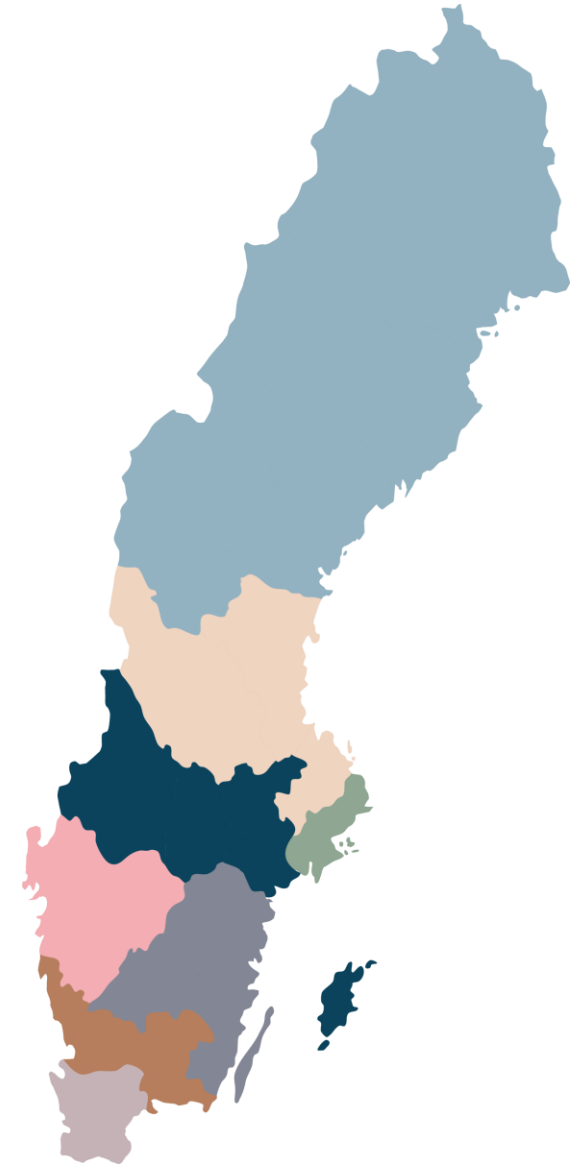
- XX
- XX
- XX
- XX

För ytterligare frågor och synpunkter om riskkartläggningen, kontakta det Nationella Kansliet för Hållbar Upphandling:

Erik Adriansson, hållbarhetssamordnare: erik.adriansson@regionstockholm.se

Pauline Göthberg, enhetschef: pauline.gothberg@regionstockholm.se

För mer information om regionernas nationella samordning för hållbar upphandling, besök: www.hallbarupphandling.se.

Hållbarhetsområden

Regionernas inköpskategorier har bedömts utifrån de hållbarhetsområden som tas upp i Regionernas Uppförandekod för Leverantörer, enligt följande:

MÄNSKLIGA
RÄTTIGHETER,
INKL MILJÖ-
RÄTTIGHETER

ARBETARES
RÄTTIGHETER

MILJÖ:
KLIMAT

MILJÖ:
BIOLOGISK
MÅNGFALD

AFFÄRSETIK

Mänskliga rättigheter, inkl. miljö rättigheter

Krav enligt regionernas uppförandekod för leverantörer

MÄNSKLIGA
RÄTTIGHETER,
INKL MILJÖ-
RÄTTIGHETER

Mänskliga rättigheter

Alla internationellt erkända mänskliga rättigheter, så som de uttrycks i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter samt ILO:s deklaration om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet, ska respekteras.

Miljö rättigheter

- a) Alla folk har rätt till självbestämmande och att fritt förfoga över sina naturrikedomar och naturresurser. Ett folk får inte i något fall berövas sina möjligheter till försörjning.
- b) Olovlig avhysning eller övertagande av mark, skog eller vatten får inte förekomma.
- c) Ursprungsbefolkningars rätt till mark, territorier och naturresurser som de traditionellt har ägt, ockuperat eller på annat sätt använt eller förvärvat respekteras, inklusive rätten till fritt och informerat förhandssamtycke.
- d) Rätten till en säker, ren, hälsosam och hållbar miljö respekteras. Denna rättighet är en integrerad del av det fulla åtnjutandet av rätten till liv, hälsa, mat, vatten och sanitet.

Mänskliga rättigheter inkl. miljörättigheter

Övergripande material & tjänster	Fastighet	IT & Kommunikation	Fordon	Transporter	Facility management	Vård-utrustning & förbrukningsvaror	Läkemedel & tillhörande tjänster	Vård- och tandvårdsrelaterade tjänster	Medicinteknik & relaterade förbrukningsvaror
Resor & möten	Energi	IT – Teknisk plattform	Fleet management	Drift kollektivtrafik	Lokalvård	Diabetes specifika förbrukningsvaror	Dosdispensering	Vårdrelaterade bemannings-tjänster	Anestesi & intensivvård
HR	Bygg & fastighet	IT-konsulter	Personbilar	Logistik & transport	Outsourcing facility management	Generella förbrukningsvaror	Läkemedel	Offentliga vårdgivare	Bild & funktion
Konsulttjänster	Köksutrustning	IT- Mjukvara vårdrelaterad E-hälsa	Bussar	Persontransport	Byggservice & underhålls-tjänster	Hjälpmedel	Läkemedels-försörjning sjukhus	Barn- och ungdomsmedicinska specialiteter	Operation
Kommunikation	Teknisk infrastruktur	IT-Administrativt stöd	Drivmedel	Utrycknings-transporter	Markskötsel	Inkontinens	Medicinsk gas & tillbehör	Bild- och funktionsmedicinska specialiteter	Terapi & diagnostik
Finans	Utrustning för textilvård	IT Arbetsplats	Fordonsunderhåll		Flyttjänster	Nutrition	Övr. läkemedels-tjänster	Inväntes-medicinska specialiteter	
Kontor	Fastighets-relaterade konsulttjänster	IT-Licenser	Lastbilar		Post	Medicinsk grundutrustning		Kirurgiska specialiteter	
Kultur		Mobila applikationer	Ombyggnad fordon		Möbler	Sårvård & kompression		Laboratorie-medicinska specialiteter	
Sponsring & avgifter		IT mjuk/hårdvara kollektivtrafik	Tåg		Övrig facility management	Tandvårds-utrustning & material		Neurologiska specialiteter	
Naturbruk			Utryckningsfordon		Avfallshantering	Fysioterapi-utrustning & material		Psykiatriska specialiteter	
Skolverksamhet			Övriga fordon		Bevakning, säkerhet, vädetransport			Tandvård	
			Övriga fordonsrelaterade kostnader		Livsmedel & tillhörande tjänster			Tilläggs-specialiteter	
			Fartyg		Tvätt & textilier			Primärvård	
			Spårfordon					Övriga vård- och tandvårdsrelaterade tjänster	
			Arbetsfordon					Övriga vårdrelaterade tjänster	

Mänskliga rättigheter inkl. miljö rättigheter – metod

De kartlagda kategorierna har utsetts baserat på negativ påverkan kopplat till mänskliga rättigheter och miljö rättigheter utifrån nedanstående områden. Notera att risker i hög utsträckning är förknippade med tillverkningsland.

Mänskliga rättigheter och miljö rättigheter

Urfolk och lokalsamhällen äger, förvaltar och använder nära en fjärdedel av världens mark på vilken ca 80 procent av världens biologiska mångfald finns. Urfolk har laglig rätt till 11 procent av världens skogsmark, och mer än 60 miljoner människor är helt beroende av skogen för sin överlevnad, framförallt av de tropiska skogarna i Asien, Afrika och Amerika. Speciellt kvinnor från urfolk och lokalsamhällen spelar en stor roll i att förvalta och bevara dessa områden.

Den ökande konkurrensen om naturresurser har gjort att miljö rättsförsvare och ursprungsbefolkningar hamnat i centrum för förföljelse och trakasserier. Antalet sjukdomar och förtidiga dödsfall från miljö föroreningar är tre gånger högre än för aids, tuberkulos och malaria tillsammans, vilket hotar rätten till liv, hälsa och ren luft. Naturkatastrofer som översvämningar, torka och stormar ökar, vilket hotar livsmedelstryggheten och mänskliga rättigheter, särskilt i länder på det södra halvklotet.

Klimatflyktingar och sårbara grupper

Klimatförändringar driver på tvångsflyttningar och migration, särskilt i områden som hotas av ökenspridning, smältande isar, lågt liggande kustområden och känsliga ekosystem. Sedan 2008 har i genomsnitt 24 miljoner människor årligen fördrivits av väderkatastrofer, främst i Afrika söder om Sahara, Sydasiens och Latinamerika. Enligt UNDP är 80 % av de klimatfördrivna kvinnor. Dessa förflyttningar hotar mänskliga rättigheter, kultur och traditionell kunskap och påverkar även lokalsamhällena dit de fördrivna flyttar. Klimatrisken förvärrar könsklyftor genom att extremväder och miljö förstöring hotar hem, försörjning och samhällsstrukturer. Detta påverkar kvinnor och flickor oproportionerligt genom ökat obetalt arbete, mer könsrelaterat våld och begränsningar för deras utbildning, delaktighet och ledarskap.

Miljö rättsförsvare är också extra utsatta och i behov av skydd. Under 2023 skedde 196 mord på miljö rättsförsvare vilket är det högsta antalet någonsin registrerat. I de flesta av fallen skedde detta i en kontext av straffrihet. I Sverige är det samiska folket en särskilt utsatt grupp och som urfolk hotas deras kultur och näringar då de är direkt beroende av naturen.

De högrisksektorer som identifierats där risker för kränkningar av mänskliga rättigheter/miljö rättigheter och flest dödliga attacker på miljö försvare skett är följande:

- **Gruvning och utvinning av gas och olja** – tar stora landområden i anspråk och riskerar stor påverkan på ekosystem och den biologiska mångfalden. Gruvdrift ödelägger stora markområden och använder avsevärda mängder vatten vilket kan leda till att vattentillgångar tar slut samt förorenas vilket drabbar människor i omgivande samhällen.
- **Industriellt jordbruk** – tar stora områden i anspråk samt har en hög kemikalieanvändning som inte bara kan påverka arbetstagares hälsa utan även omgivande samhällen samt deras tillgång till rent vatten. Kvinnor och migrantarbetare som utgör en stor del av arbetsstyrkan är speciellt utsatta. Konflikter uppstår när storskaliga odlingar förbrukar så mycket vatten att närliggande odlingar påverkas, eller när bekämpningsmedel sprider sig till omkringliggande mark och vattendrag.
- **Skogsavverkning** – expansion av jordbrukssektorn är en av de största anledningarna till tropisk skogsavverkning, speciellt i Amazonas. I dessa skogar finns en fjärdedel av jordens alla landlevande varelser. Det som driver på skövlingen mest är sojaodlingar och boskapsrancher. Brasilien utmärker sig som ett land där ett stort antal attacker sker mot miljö försvare, speciellt i Amazonas.

Metod

Risker för betydande negativ påverkan på mänskliga rättigheter och miljö rättigheter har identifierats med hjälp av WWF:s Biodiversity Riskfilter, indikator 7.1 för Indigenous peoples (IPs), Local communities (LCs), Lands and territories.

Genom att identifiera vilken bransch produktkategorin tillhör ges en övergripande bedömning av direkt påverkan med skala 1-5, d.v.s. hur branschens aktiviteter leder till kränkningar av miljö rättigheter kopplat till ursprungsbefolkningar och lokalsamhällen, samt land och territorier.

Produktkategorier där risk för mycket hög direkt påverkan (5), samt medium påverkan (3) på ursprungsbefolkningar och lokalsamhällen, land och territorier har tagits med i analysen. Hög risk (4) saknas i filtret varför det inte tagits med.

Mänskliga rättigheter inkl. miljö rättigheter – inköpskategorier

Kategori I & II	Kategori III	Råvara/Material	Tillverkning	Utförande av tjänst
Övergripande material och tjänster				
Kommunikation	Reklamartiklar, Trycksaker	Risk för betydande negativ påverkan genom skogsavverkning vilket kan leda till tvångsförflyttningar och förlust av försörjningsmöjligheter.		
Naturbruk	Jordbruk & skogsbruk	Risk för betydande negativ påverkan genom markförstörelse, förlust av biologisk mångfald och utsläpp av växthusgaser. Kan innebära tvångsförflyttningar, föroreningar från jordbruk, ohållbar vattenanvändning som påverkar omkringliggande samhällen samt föroreningar från bekämpningsmedel.		
Fastighet				
Energi	Elektricitet	Risk för betydande negativ påverkan för fossilbaserad och biomassakälla är kopplat till växthusgasutsläpp, förorening och avskogning, tvångsförflyttning, samt förlust av försörjningsmöjligheter. Vattenkraft är kopplad till negativa effekter på vattenflöden och fiskebestånd som kan påverka försörjningsmöjligheterna för lokalsamhällen och ursprungsbefolkningar. Dammprojekt kan leda till tvångsförflyttningar och förlust av landområden.		Sol- och vindkraft tar ofta stora ytor i anspråk vilket kan påverka ursprungsbefolkningar och lokalsamhällens rätt att nyttja marken, samt kan leda till tvångsförflyttningar.
	Gas, olja	Utvinning av olja och gas innebär en risk för betydande negativ påverkan på ursprungsbefolkningar och lokalsamhällen. Tvångsförflyttning, migration, förlust av försörjningsmöjligheter, våld inklusive könsrelaterat våld. Sårbara grupper är kvinnor, barn och miljörättsförsvarare.		
Bygg & fastighet Teknisk infrastruktur	Bygg- och anläggningsmaterial, järn-, bygg- och elhandelsvaror, fastighetsrelaterad teknisk utrustning	Risk för betydande negativ påverkan är kopplat till avskogning, oljeutvinning, mineralutvinning och förorening. Omfattar produkter och material med hög miljöpåverkan såsom oljebaserade produkter, aluminium, stål/metall, betong/cement.		

Mänskliga rättigheter inkl. miljö rättigheter – inköpskategorier

Kategori I & II	Kategori III	Råvara/Material	Tillverkning	Utförande av tjänst
IT & Kommunikation				
IT Arbetsplats	Hårdvara	Risk för betydande negativ påverkan på ursprungsbefolkningar och lokalsamhällen vid mineralutvinning.		
Fordon				
Personbilar, bussar, lastbilar, tåg, uttryckningsfordon, övriga fordon, fartyg, spårfordon, arbetsfordon	Köp & leasing	Risk för betydande negativ påverkan på ursprungsbefolkningar och lokalsamhällen vid mineralutvinning.		
Drivmedel		Utvinning och förädling av olja och gas innebär en risk för betydande negativ påverkan på ursprungsbefolkningar och lokalsamhällen. Exempelvis tvångsförflyttning, migration, förlust av försörjningsmöjligheter, våld inklusive könsrelaterat våld. Sårbara grupper är kvinnor, barn och miljörättsförsvarare.		
Facility management				
Livsmedel & tillhörande tjänster	Catering och fika, livsmedel, patientmåltider, kaffe- och vending maskiner	Beredning av mark för bl.a. djurhållning, odling av soja, kakao, kaffe och oljepalm innebär höga risker för avskogning. Tar stora landområden i anspråk samt hög vattenanvändning. Risk för betydande negativ påverkan på ursprungsbefolkningar och lokalsamhällen. Exempelvis tvångsförflyttning, migration, förlust av försörjningsmöjligheter.	Föroreningar från jordbruk, ohållbar vattenanvändning som påverkar omkringliggande samhällen samt föroreningar från bekämpningsmedel innebär risk för negativ påverkan på lokalsamhällen och ursprungsbefolkningar.	
Möbler	Möbler kontor, offentlig miljö	Risk för betydande negativ påverkan är kopplat till utvinning av råmaterial såsom olja (plast och konstfiber/textil), trä, metall och bomull (textil).	Risk för betydande negativ påverkan vid plasttillverkning där stora mängder vatten samt kemikalier krävs i framställningsprocessen vilket kan påverka omgivande samhällen.	
Tvätt och textilier	Textilier	Vid bomullsproduktion kan kemikalie- och vattenanvändning negativt påverka lokalsamhällen, t.ex. genom förorenat vatten och minskad tillgång till resurser. Textilier innehåller ofta oljebaserade material, vilket innebär risker för negativ påverkan.	Risk för betydande negativ påverkan vid plasttillverkning där stora mängder vatten samt kemikalier krävs i framställningsprocessen vilket kan påverka omgivande samhällen.	

Mänskliga rättigheter inkl. miljö rättigheter – inköpskategorier

Kategori I & II	Kategori III	Råvara/Material	Tillverkning	Utförande av tjänst
Vårdutrustning & förbrukningsvaror				
Generella förbrukningsvaror, nutrition, medicinsk grundutrustning, övnings- och simuleringsutrustning, tandvårdsutrustning & förbrukningsmaterial, fysioterapiutrustning och material	Kirurgiska instrument, handskar, övriga generella förbrukningsvaror, Akutpatientvagnar, laboratoriespecifik inredning, rostfria bänkar, rostfria vagnar, Tandvårdsutrustning (dental-möbler, tandläkar-inredning- se kat II Möbler), träningsutrustning	Risk för betydande negativ påverkan på ursprungsbefolkningar och lokalsamhällen vid bauxitbrytning, oljeutvinning, mineralutvinning då stora landområden tas i anspråk, mark och vatten i intilliggande områden kan påverkas negativt, samt tvångsförflyttningar kan ske. Vid utvinning av konfliktmineraler finns stora risker för finansiering av väpnad konflikt, våld och våld mot kvinnor.		
Läkemedel				
Läkemedel	Olika typer av läkemedel		Risk för betydande negativ påverkan vid tillverkning av medicin i länder med svagare reglering. I Kina och Indien har höga halter av antibiotika och kemikalier uppmätts i vattnet som släpps ut vilket påverkar intilliggande samhällen.	
Medicinteknik & relaterade förbrukningsvaror				
Anestesi & intensivvård, bild & funktion, operation, terapi & diagnostik	Förbrukningsvaror, produkter innehållandes elektronik	Risk för betydande negativ påverkan på ursprungsbefolkningar och lokalsamhällen vid mineralutvinning.		

Arbetares rättigheter

Krav enligt regionernas uppförandekod för leverantörer

ARBETARES
RÄTTIGHETER

Arbetares rättigheter

- Föreningsfriheten och rätten till kollektiva förhandlingar respekteras
- Anställningen är fritt vald
- Barnarbete får inte användas
- Ingen diskriminering utövas och ingen omänsklig behandling är tillåten
- Arbetsförhållandena är säkra och hygieniska
- Levnadslöner främjas
- Arbetstiden är inte oskäligen
- Reguljär anställning tillhandahålls

Särskilt fokus har lagts på områden som i uppförandekoden pekas ut som särskilt allvarliga ("allvarliga avvikelser, nämligen: **tvångsarbete, barnarbete, arbetsförhållanden som medför fara för liv.**")

Arbetares rättigheter

Övergripande material & tjänster	Fastighet	IT & Kommunikation	Fordon	Transporter	Facility management	Vård-utrustning & förbrukningsvaror	Läkemedel & tillhörande tjänster	Vård- och tandvårdsrelaterade tjänster	Medicinteknik & relaterade förbrukningsvaror
Resor & möten	Energi	IT – Teknisk plattform	Fleet managment	Drift kollektivtrafik	Lokalvård	Diabetespecifika förbrukningsvaror	Dosdispensering	Vårdrelaterade bemannings-tjänster	Anestesi & intensivvård
HR	Bygg & fastighet	IT-konsulter	Personbilar	Logistik & transport	Outsourcing facility management	Generella förbrukningsvaror	Läkemedel	Offentliga vårdgivare	Bild & funktion
Konsulttjänster	Köksutrustning	IT- Mjukvara vårdrelaterad E-hälsa	Bussar	Persontransport	Byggservice & underhålls-tjänster	Hjälpmedel	Läkemedels-försörjning sjukhus	Barn- och ungdomsmedicinska specialiteter	Operation
Kommunikation	Teknisk infrastruktur	IT-Administrativt stöd	Drivmedel	Utrycknings-transporter	Markskötsel	Inkontinens	Medicinsk gas & tillbehör	Bild- och funktionsmedicinska specialiteter	Terapi & diagnostik
Finans	Utrustning för textilvård	IT Arbetsplats	Fordonsunderhåll		Flyttjänster	Nutrition	Övr. läkemedels-tjänster	Inväntes-medicinska specialiteter	
Kontor	Fastighets-relaterade konsulttjänster	IT-Licenser	Lastbilar		Post	Medicinsk grundutrustning		Kirurgiska specialiteter	
Kultur		Mobila applikationer	Ombyggnad fordon		Möbler	Sårvård & kompression		Laboratorie-medicinska specialiteter	
Sponsring & avgifter		IT mjuk/hårdvara kollektivtrafik	Tåg		Övrig facility management	Tandvårds-utrustning & material		Neurologiska specialiteter	
Naturbruk			Utryckningsfordon		Avfallshantering	Fysioterapi-utrustning & material		Psykiatriska specialiteter	
Skolverksamhet			Övriga fordon		Bevakning, säkerhet, vädetransport			Tandvård	
			Övriga fordonsrelaterade kostnader		Livsmedel & tillhörande tjänster			Tilläggs-specialiteter	
			Fartyg		Tvätt & textilier			Primärvård	
			Spårfordon					Övriga vård- och tandvårdsrelaterade tjänster	
			Arbetsfordon					Övriga vårdrelaterade tjänster	

Arbetares rättigheter – metod

Kategorierna har lyfts fram baserat på negativ påverkan på arbetstagares rättigheter utifrån områdena barnarbete, tvångsarbete och arbetsmiljö, baserat på att dessa pekas ut som allvarliga avvikelser i regionernas Uppförandekod för Leverantörer. Notera att risker i hög utsträckning är förknippade med tillverkningsland. Även riskkategorier kopplat till arbetsrättsliga villkor i Sverige har kartlagts.

Barnarbete

Barnarbete är vanligast i Afrika söder om Sahara, centrala och södra Asien samt östra och sydöstra Asien. Rädda Barnen identifierar livsmedelsproduktion (t.ex. ris, kakao, kaffe), gruvsdrift och textilindustrin som särskilt utsatta sektorer.

Enligt The Bureau of International Labor Affairs (ILAB) förekommer barnarbete vid produktion av:

- **Zink (Bolivia):** bl.a. pekskärmsheter, TV-apparater, telefoner, solpaneler, halvledare
- **Kakao (Elfenbenskusten, Ghana):** bl.a. livsmedel, drycker, kosmetika, tvål
- **Kobolt (DRC):** mobiltelefoner, elbilar, bärbara datorer, medicinska implantat
- **Koppar (DRC):** elfordon, elektriska ledningar, byggmaterial
- **Palmolja (Indonesien, Malaysia):** matoljor, biobränslen, kosmetika, hygienprodukter

Regionerna har också identifierat barnarbete inom produktion av kirurgiska instrument i Pakistan.

Tvångsarbete

Två tredjedelar av alla som lever i tvångsarbete finns i Indien, Kina, Nordkorea, Pakistan, Ryssland, Indonesien, Nigeria, Turkiet, Bangladesh och USA. Statligt påtvingat arbete för ekonomisk utveckling har identifierats i Rwanda, Turkmenistan, Myanmar, Uzbekistan, Nordkorea och Kina.

Enligt ILO är tvångsarbete särskilt vanligt inom:

- Industri (utvinning, tillverkning, bygg- och försörjningssektorn)
- Tjänstesektorn (handel, hotell, restaurang, underhållning, utbildning, sjukvård, transport)
- Jordbruk (skogsbruk, jakt, odling, djuruppfödning, fiske)

The Bureau of International Labor Affairs (ILAB) har identifierat tvångsarbete i leverantörskedjan för bland annat:

- **Aluminium (Kina):** fordon, elektronik, byggmaterial
- **Bomull (Kina, Vietnam):** textilier, plagg
- **Polysilikon (Kina):** solceller
- **Sockerör (Dominikanska republiken):** livsmedel, biobränslen, kemikalier
- **Palmolja (Indonesien, Malaysia):** livsmedel, hygienprodukter, biobränslen
- **Fisk (Thailand):** räkor, fjäderfä, kosmetika, kosttillskott

ETI har även identifierat risker för tvångsarbete inom spårfordonsproduktion i Kina.

Regionerna har upptäckt skuldsaveri inom handsktillverkning i Malaysia. Region F har bidragit till återbetalning av rekryteringsavgifter i flera fabriker, men risken för fortsatt tvångsarbete inom branschen kvarstår.

Arbetsmiljö

ILO pekar ut följande sektorer som de farligaste för människor att arbeta inom idag, ur ett hälso- och säkerhetsperspektiv:

- Jordbruk
- Skogsbruk och fiske
- Gruvsdrift
- Bygg
- Tillverkning

Övrigt

I samband med risker för tvångsarbete, barnarbete och farlig arbetsmiljö, föreligger ofta även risker kopplat till exempelvis arbetsvillkor, föreningsfrihet och diskriminering.

Arbetsrättsliga villkor i Sverige

Flera svenska myndigheter och organisationer har identifierat branscher med förhöjd risk för dåliga arbetsvillkor och arbetslivskriminalitet i Sverige. Enligt Arbetsmiljöverket är olyckor och arbetssjukdomar dubbelt så vanliga bland byggnadsarbetare som hos andra arbetstagare.

Ekobrottsmyndigheten pekar på att branscher med osund konkurrens, såsom bygg- och anläggning, lokalvård, tvätterier, bilverkstäder, transporter, restauranger, vård och omsorg, gröna näringar samt avfallshantering, har en ökad risk för ekonomisk brottslighet och att anställda får arbeta under mycket dåliga arbetsvillkor.

Upphandlingsmyndigheten identifierar särskilda riskkategorier kopplade till arbetsrättsliga villkor enligt kollektivavtal. Dessa omfattar bland annat bygg- och anläggningsarbete, städ- och rengöringstjänster, transport, hotell- och restaurang, vård och omsorg samt jordbruk och skogsbruk. Inom dessa sektorer finns en ökad risk för att arbetstagare inte får lagstadgade löner, skäliga arbetstider och andra grundläggande arbetsvillkor.

Polismyndigheten har också uppmärksammat att många utländska arbetstagare i Sverige riskerar att utsättas för mycket dåliga arbetsvillkor, inklusive låga löner, långa arbetsdagar och farlig arbetsmiljö, särskilt inom byggbranschen.

Arbetares rättigheter – inköpskategorier

Kategori I & II	Kategori III	Råvara/Material	Tillverkning	Utförande av tjänst
Övergripande material och tjänster				
Resor och möten	Taxi			Problem kopplat till arbetsmiljö och arbetstid. Störst problem finns hos de företag som inte är anslutna till kollektivavtal. Även risk för svartarbete och oskäligen villkor i branschen, förekomst av långa underleverantörskedjor (taxiåkerier som är underleverantörer till en taxicentral), samt oskäligen löner.
Kommunikation	Trycksaker	Risker kopplat till tvångsarbete, barnarbete, hälsa och säkerhet, mm. är störst kopplat till utvinning och bearbetning av råvaror och är starkt kopplat till produktionsland.	Risker kopplat till arbetsvillkor kan förekomma vid tillverkning i högriskländer	
Kontor	Kontorsmaterial, papper och plast	Risker kopplat till tvångsarbete, barnarbete, hälsa och säkerhet, mm. är störst kopplat till utvinning och bearbetning av råvaror och är starkt kopplat till produktionsland.	Risker kopplat till arbetsvillkor kan förekomma vid tillverkning i högriskländer	
Naturbruk	Jordbruk & skogsbruk			Risker för arbetstagare inom t.ex. plantering och röjning. Låg kollektivavtalsefterlevnad där säsongsarbetare, och särskilt utländsk och utstationerad arbetskraft, är utsatta.
Fastighet				
Energi	Solceller	Kisel som används i tillverkningen kan kopplas till den kinesiska statens förföljelse av uigurer i Xinjiang-provinsen, med bl.a. tvångsarbete som följd.	Det finns risker för tvångsarbete kopplat till solceller som producerats i Kina.	
Bygg & fastighet	Bygg- och anläggningsmaterial, järn-, bygg- och elhandelsvaror, fastighetsrelaterad teknisk utrustning	Omfattar oljebaserade produkter (plast), stål/metaller, cement, sten, trä, naturgummi och glas som har ursprung i högriskländer där såväl tvångsarbete, barnarbete och höga risker för arbetstagares hälsa och säkerhet förekommer. Risker förekommer även vid bearbetning/förädling av råmaterial.	Enklare produkter och komponenter (t.ex. skruv och spik) tillverkas ofta i Asien. Risker kopplat till hälsofarlig arbetsmiljö, rätt till föreningsfrihet/fackliga rättigheter, levnadslön, extrem övertid samt tvångsarbete föreligger för produkter som framförallt tillverkas i Kina.	
	Entreprenader, samtliga övrig byggservice och underhållstjänster			Långa underleverantörskedjor ökar risk för förekomst av kriminella företag. Fusk med skatter och sociala avgifter är väldigt utbrett. Låg kollektivavtalsanslutning bland utländska företag, oskäligen löner & arbetstid, bristande arbetsmiljö. Utländsk och utstationerad arbetskraft är särskilt utsatt.

Arbetares rättigheter – inköpskategorier

Kategori I & II	Kategori III	Råvara/Material	Tillverkning	Utförande av tjänst
Fastighet forts.				
Köksutrustning	Samtliga	Omfattar oljebaserade material (plast), stål/metaller, glas och elektroniska komponenter som tills stor del har sitt ursprung i högriskländer där såväl tvångarbete, barnarbete och osäkra anställningar förekommer. Höga risker för arbetstagares hälsa och säkerhet på grund av farliga arbetsförhållanden och brist på skyddsutrustning samt exponering för hälsofarliga ämnen och kemikalier.	Generellt finns stora arbetsmiljörisker och sociala utmaningar i hela produktionskedjan där låga löner, övertid och begränsade fackliga rättigheter samt diskriminering och osäkra anställningar är vanligt förekommande. Höga olycksrisker på grund av farliga arbetsförhållanden, brist på skyddsutrustning och exponering för giftiga ämnen.	
Teknisk infrastruktur	Laddinfrastruktur och tankanläggningar	Se kategori I Fastigheter kategori II Köksutrustning för risker kopplade till råvaruutvinning och materialframställning.	Se kategori I Fastigheter kategori II Köksutrustning för risker kopplade till tillverkning.	Se kategori I Bygg & Fastigheter kategori II Entreprenader, samtliga övrig byggservice och underhållstjänster
IT & Kommunikation				
Arbetsplats	Hårdvara	Konfliktmineraler, men även andra metaller och mineraler som är kritiska för elektronik, utvinns i högriskländer där gruvdriften präglas av hälsofarlig arbetsmiljö (inklusive dödsfall), låga löner och bristande fackliga rättigheter. Barnarbete inklusive de värsta formerna av barnarbete, tvångsarbete och illegal arbetskraft förekommer.	Bristande arbetsförhållanden med låga löner, dåliga och farliga arbetsförhållanden, brist på fackliga rättigheter, dåliga levnadsförhållanden, extrem övertid samt barn- och tvångsarbete. Migrantarbetare är en särskilt utsatt grupp. Tillverkningsländer (framförallt komponenter) inkluderar Kina, Malaysia, Sydkorea, Vietnam, Taiwan och Indonesien.	
Fordon				
Personbilar, bussar, lastbilar, tåg, utryckningsfordon, övriga fordon, fartyg, spårfordon, arbetsfordon	Köp & leasing	Mineraler och metaller utvinns i högriskländer där gruvdriften präglas av hälsofarlig arbetsmiljö (inklusive dödsfall), låga löner och bristande fackliga rättigheter. Barnarbete (inklusive de värsta formerna av barnarbete), tvångsarbete och illegal arbetskraft rapporteras även förekomma.	Tillverkning i Kina inkluderar barnarbete (genom praktik), statligt sanktionerat tvångsarbete samt andra former av tvångsarbete, diskriminering i rekrytering och oetisk rekryteringspraxis, kränkningar av rätten till fri facklig organisering, låga löner och oskäliga löneavdrag, bristande hälsa och säkerhet samt extrem övertid och låg övertidsersättning.	

Arbetares rättigheter – inköpskategorier

Kategori I & II	Kategori III	Råvara/Material	Tillverkning	Utförande av tjänst
Transporter				
Logistik & transport	Bud och småtransport, vägfrakt			Risker inkluderar svart arbetskraft och skatteundandragande, oskälig övertid. Det förekommer mycket utstationerad arbetskraft som är särskilt utsatt för risker kopplat till arbetsrättsliga villkor.
Facility management				
Lokalvård	Städtjänster			Mikroföretag har låg kollektivavtalsäckning. Utländsk arbetskraft är särskilt utsatt. Risker kopplat till arbetsmiljö, oskäliga löner och arbetstid. Risk för svartarbete och oskäliga villkor. Vanligt med anlitande av under-entreprenörer, vilket ökar ovanstående risker.
	Städmaterial	Innehåller kemikalier, t.ex. tensider, syror, zeoliter, etanol och enzymer som framställs bland annat ur palmolja. Risker inkluderar barnarbete, tvångsarbete, hälsa- och säkerhetsrisker, oskäliga arbetsvillkor, diskriminering (t.ex. Indonesien). Råolja är också en riskråvara.	Exploatering av arbetstagarna genom osäkra och ohälsosamma arbetsvillkor inom kemikalieindustrin. Kina vanligt tillverkningsland.	
Byggservice & underhållstjänster	Samtliga	Se risker inom kategori II Bygg och fastighet	Se risker inom kategori II Bygg och fastighet	
Flyttjänster	Samtliga			Förekomst av utstationerade arbetstagare, svart arbetskraft, skatteundandragande, oskäliga arbetsvillkor samt arbetsolyckor.
Möbler	Möbler	Risker kopplat till gruvdrift (se kategori III hårdvara) samt bomull (se kategori II Textilier). Skogsavverkning för träråvara innebär också risker för bland annat barnarbete och hälsa- och säkerhet.	Tillverkning i Kina innebär höga risker för kränkningar av arbetstagares rättigheter.	

Arbetares rättigheter – inköpskategorier

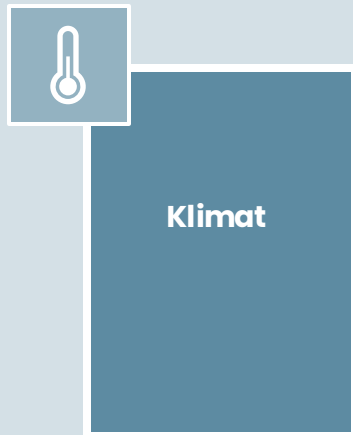
Kategori I & II	Kategori III	Råvara/Material	Tillverkning	Utförande av tjänst
Facility management forts.				
Livsmedel & tillhörande tjänster	Catering och fika, livsmedel, patientmåltider, kaffe- och vendingmaskiner	Risker kopplat till barnarbete, tvångsarbete, oskäliga arbetsvillkor, hälsa- och säkerhet m.m. förekommer inom jordbrukssektorn generellt, och i flertalet olika ursprungsländer. Riskråvaror inkluderar kaffe, te, ris, bananer, tomater, olivolja, frukt och grönt och olika sorters fisk/skaldjur.		
	Restaurangdrift			Förekomst av svart arbetskraft, skatteundandragande, oskäliga arbetsvillkor, arbetsolyckor, arbetssjukdomar, allvarliga tillbud och sexuella trakasserier.
Tvätt och textilier	Tvättjänster			Vanligt med utländska företag utan kollektivavtal, risk för svart arbetskraft och ekonomisk brottslighet.
	Textilier	Bomullsodling (Kina, Uzbekistan, Indien, Bangladesh, Pakistan, Kambodja) omfattar höga risker kopplat till barnarbete, tvångsarbete, oskäliga arbetsvillkor och farliga arbetsmiljöer. I Kina finns även risker för statligt sanktionerat tvångsarbete.	Tillverkning i östra Europa där fackföreningar i viss utsträckning har en försvagad position samt diskriminering är vanligt förekommande. Tillverkning i Kina med brister gällande fackliga rättigheter, migrantarbetare utsatt grupp, barn- och tvångsarbete.	
Vårdutrustning & förbrukningsvaror				
Generella förbrukningsvaror	Kirurgiska instrument	Risker kopplade till gruvarbete, inkl. tvångsarbete, barnarbete (värsta formerna av barnarbete), allvarliga hälso- och säkerhetsrisker samt oskäliga arbetsvillkor. Även risker kopplat till oljeutvinning är aktuella för plastinstrument, liksom tillverkning av plast i Kina.	Tillverkning av stålinstrument sker i hög utsträckning i Sialkot-området i Pakistan, där negativ påverkan har identifierats, inklusive barnarbete, tvångsarbete, hälsa- och säkerhetsrisker, tvångsarbete och oskäliga arbetsvillkor.	
Hjälpmedel	Utrustning och Material	Se kategori I Fastigheter kategori II Köksutrustning för risker kopplade till råvaruutvinning och materialframställning.	Se kategori I Fastigheter kategori II Köksutrustning för risker kopplade till tillverkning.	
Medicinsk grundutrustning	Utrustning	Omfattar bland annat oljebaserade produkter (plast), stål/metaller, naturgummi, glas och elektroniska komponenter. Se kategori I Fastigheter kategori II Köksutrustning för risker kopplade till råvaruutvinning och materialframställning.	Se kategori I Fastigheter kategori II Köksutrustning för risker kopplade till tillverkning.	

Arbetares rättigheter – inköpskategorier

Kategori I & II	Kategori III	Råvara/Material	Tillverkning	Utförande av tjänst
Vårdutrustning och förbrukningsvaror forts.				
Nutrition	Tillhörande förbrukning, näringspreparat	Se kategori II Livsmedel och tillhörande tjänster	Se kategori II Livsmedel och tillhörande tjänster	
Sårvård & kompression	Förbandsartiklar, sårvård med undertryck, övrig sårvård och kompression	Risker kopplade till bl.a. bomullsodling (Indien och Kina) vilket inkluderar barnarbete, tvångsarbete, hälso- och säkerhetsrisker och osköljiga arbetsvillkor. Migrantarbetare är särskilt sårbara. Även risker kopplat till plast vid oljeutvinning och tillverkning.	Kännedom om leverantörskedjan är relativt låg, men Kina antas vara ett troligt tillverkningsland. Risker antas föreligga.	
Tandvårdsutrustning & material, Fysioterapiutrustning & material	Material	Se kategori II Generella förbrukningsvaror och kategori I Medicinteknik & relaterade förbrukningsvaror		
Vård- och tandvårdsrelaterade tjänster				
Vårdrelaterade bemanningstjänster	Samtliga			Arbetssjukdomar orsakade av belastning, skiftarbete, oregelbundna tider, hög arbetsbelastning, konflikter samt ständiga förändringar ökar de psykiska och fysiska påfrestningarna. Risker för våld och hot samt smittorisk.
Medicinteknik & relaterade förbrukningsvaror				
Anestesi & intensivvård, bild & funktion, operation, terapi & diagnostik	Samtliga: Elektronik	Se kategori III hårdvara.		
	Samtliga: Förbrukningsvaror	Se kategori II Generella förbrukningsvaror		

Klimat (miljö)

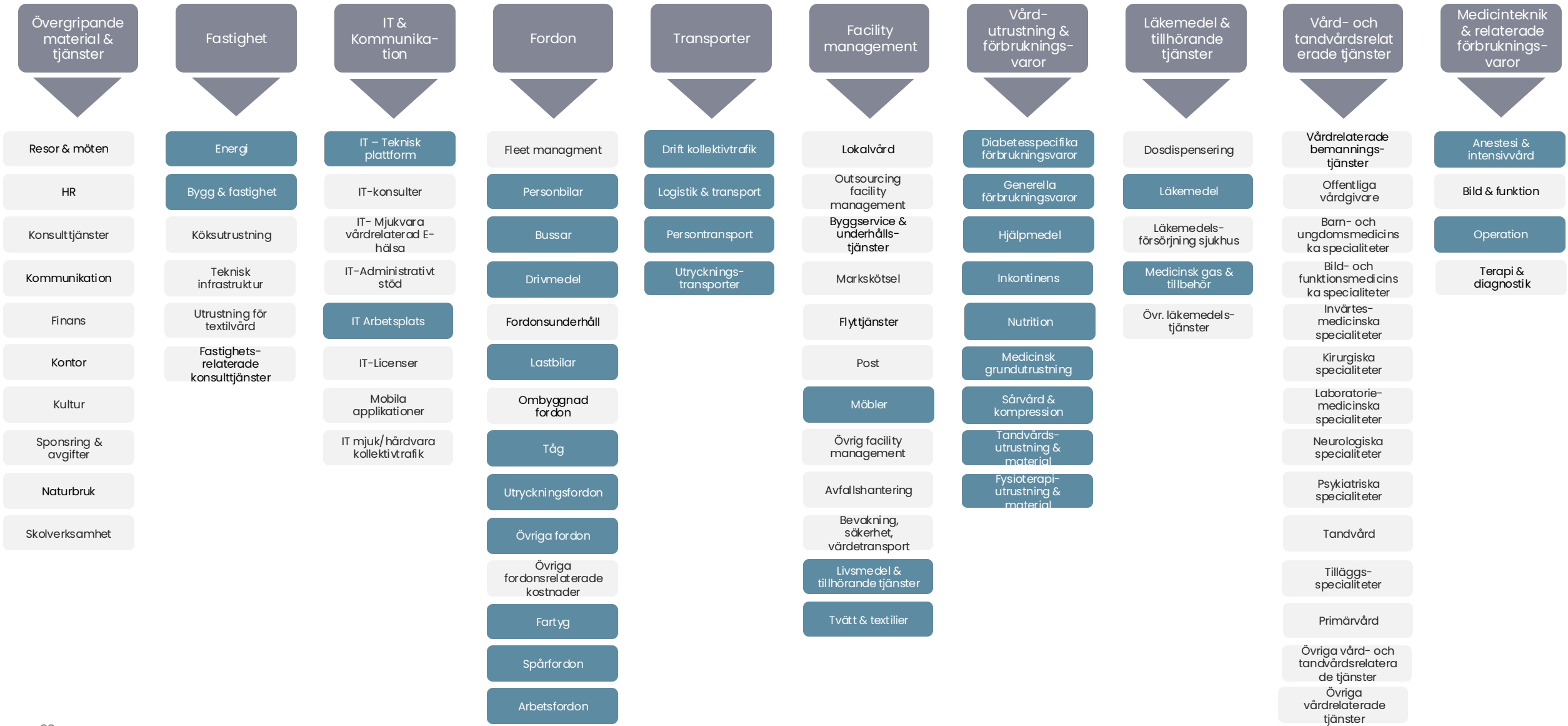
Krav enligt regionernas uppförandekod för leverantörer

Miljöpåverkan

- Nationell miljölagstiftning följs.
- Klimatåtgärder som bidrar till att uppnå nationella och internationella klimatmål främjas.
- Användningen av jungfruliga råvaror minskas genom kontinuerlig optimering av råvaruanvändningen, ökad återvinning och återanvändning av råmaterial, minimering av avfall och genom erbjudanden och lösningar i linje med en cirkulär ekonomi.
- Inga råvaror används från arter som är listade i CITES eller som akut hotade, hotade eller sårbara på IUCN:s rödlista över hotade arter.
- Kemikalieanvändningen kontrolleras eller utvärderas. Där så är tillämpligt utförs substitution och/eller implementering av alternativa processer, för att minska farorna för hälsa och miljö och förbättra resurseffektiviteten.
- Avfall lagras, hanteras, transporteras och bortskaffas på ett sätt som skyddar arbetstagares hälsa, personer i omgivande samhällen och miljön.
- Strategier för effektiv vattenanvändning främjas där så är tillämpligt.
- Utsläpp som utgör en fara för hälsa och miljö minskas eller elimineras.

Klimat (miljö)

Klimat (miljö) - metod

De kartlagda kategorierna har utsetts baserat på negativ påverkan kopplat till klimatpåverkan utifrån nedanstående definitioner och parametrar.

Klimat

Begreppet klimat definieras här som genomsnittligt väder, d.v.s. en statistisk beskrivning i termer av medelvärde och variabilitet av relevanta variabler, som observeras över en lång tidsperiod på en specifik plats. Den klassiska perioden för att beräkna dessa genomsnitt är 30 år, enligt definition av Världsmeteorologiska organisationen (WMO). De relevanta variablerna är oftast ytfaktorer som temperatur, nederbörd och vind.

Klimatförändringar

I enlighet med Klimatkonventionen artikel 1 avser klimatförändring en förändring av klimatet som direkt eller indirekt kan tillskrivas mänsklig aktivitet som förändrar den globala atmosfärens sammansättning samt är utöver den naturliga klimatvariabiliteten som observeras över jämförbara tidsperioder.

Global uppvärmning

Den uppskattade ökningen av den globala genomsnittliga yttemperaturen (GMST) beräknad över en 30-årsperiod, eller den 30-åriga perioden centrerad kring ett visst år eller decennium.

Klimatpåverkan

Enligt IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) definieras klimatpåverkan som de **effekter** som klimatförändringar har på naturen, ekosystemen, samhällen och ekonomiska aktiviteter.

Parisavtalet

Målet är att begränsa den globala uppvärmningen till 1,5–2 °C.

Klimatutsläpp

Utsläpp avser frigörandet av växthusgaser i atmosfären över ett specificerat område och tidsperiod.

Metod

Kategorier har kartlagts utifrån sektorer och råvaror med hög klimatpåverkan samt utsläppskategorier i enlighet med GHG protokollet.

High Impact Climate sectors

Sektorer förknippade med betydande växthusgasutsläpp och hög klimatpåverkan. Regleras av EU:s klimatpolitik och omfattas av en rad förordningar, direktiv och ramverk som EU:s klimatlag, EU ETS (European Emissions Trading System), Fit for 55 Package, Direktiv om hållbar finansiering (EU Taxonomy for Sustainable Activities) och EU Green Deal. Målet är att minska växthusgasutsläppen och stödja en omställning till en mer hållbar och klimatneutral ekonomi.

Sektorer med hög klimatpåverkan:

1. Jordbruk, skogsbruk och fiske
2. Utvinning av mineral
3. Tillverkning
4. Försörjning av el, gas, värme och kyla
5. Vattenförsörjning
6. Byggverksamhet
7. Handel med samt reparation av motorfordon
8. Transport och lager
9. Fastighetsverksamhet

SBTN:s (Science Based Targets Network) High Impact Commodity List är en förteckning över råvaror som har stor påverkan på naturen och dess ekosystem. Listan är utformad som vägledning i att identifiera och prioritera råvaror som har betydande effekter på biologisk mångfald, markanvändning, vattenresurser, klimat och andra aspekter av naturens system. Syftet är att ge vägledning i att utveckla vetenskapsbaserade mål (SBTs) som inkluderar naturen, i linje med målet att minimera negativ påverkan på planeten.

GHG Protokollet

Enligt GHG-protokollet är scope 1- och scope 2-utsläpp uppdelade efter direkta och indirekta källor. Scope 1 omfattar de växthusgasutsläpp som släpps ut direkt från källor som en organisation äger eller kontrollera, t.ex. utsläpp från fordon och annan utrustning som drivs av fossila bränslen. Scope 2 omfattar de växthusgasutsläpp som uppstår från produktion av energi som organisationen köper och använder.

I enlighet med **GHG-protokollet** är scope 3-utsläpp de indirekta utsläpp som uppstår i en organisations värdekedja utanför dess direkta kontroll. De utsläppsposter som tenderar att vara de största i Scope 3, oberoende av bransch och verksamhet, är:

Inköp varor och tjänster: utsläpp från produktionen av varor och tjänster som köps in. Omfattar uppströms utsläpp.

Kapitalvaror: utsläpp kopplade till produktion av kapitalvaror som används i verksamheten.

Transport & distribution: utsläpp från all typ av logistik, inklusive logistiktjänster som köps in av företaget eller som är uppströms (inkommande till) verksamheten från leverantör utan att företaget köper transporttjänsten.

Geopolitiska faktorer har en viktig betydelse för klimatet genom att forma politiska beslut, resursfördelning och internationellt samarbete och i sin tur förutsättningar kopplade till att kunna påverka klimateffekter vid råvaruutvinning, tillverkning samt utförande av tjänst.

Klimat (miljö) – inköpskategorier

Kategori I & II	Kategori III	Råvara/Material	Tillverkning	Utförande av tjänst
Fastighet				
Energi	Energi	Risk för betydande klimatpåverkan vid utvinning, omvandling, distribution och användning av olika energislag. Mängden koldioxidutsläpp beror på energiförbrukningen och kolinnehållet i de bränslen som används. Förbränning av fossila bränslen som olja, kol, torv och naturgas är den främsta orsaken till utsläpp av växthusgaser i atmosfären. Utsläppen påverkas även av den använda utrustningen och sättet som förbränningen sker på. Väderförändringar och extrema väderhändelser, som torka och översvämningar, påverkar användning och produktion av olika energislag på olika vis och därmed utsläppen av växthusgaser. Exempelvis vattenkraft påverkas av klimatförändringar genom förändring av nederbörd och snösmältning. Vind och solenergi är också beroende av väderförhållanden där ett förändrat klimat medför både för- och nackdelar samt ökad osäkerhet i energiproduktionen.		
Bygg & fastighet	Bygg- och anläggningsentreprenader Bygg och anläggningsmaterial	Risk för betydande klimatpåverkan vid utvinning av råmaterial och framställning av material som t.ex. råolja och kemikalier till plaster, mineraler till stål och aluminium samt, bergarter till sand, glas och cement. Energiintensiva processer såsom metallframställning är till stor del beroende av fossila bränslen. Risk för klimatverkan vid avverkning av skog genom frigörelse av koldioxid, förlust av kolbindning i trä och mark och förändringar i den biologiska mångfalden vilket i sin tur kan leda till koldioxidutsläpp.	Risk för betydande klimatpåverkan främst kopplad till energiintensiva förädlings- och produktionsprocesser samt transporter till och mellan olika delar i värdekedjan.	Risk för betydande klimatpåverkan kopplad till ingående material, tillverkningsprocesser samt avfallsströmmar och tunga transporter. Användning av diesel- och bensindrivna maskiner bidrar till utsläpp. Byggindustrin genererar stora mängder bygg- och rivningsavfall. Många material återvinns inte, vilket leder till förlust av resurser och ökade utsläpp. Byggprojekt kan leda till avverkning av skog, minskad biologisk mångfald och ökad klimatpåverkan genom minskad koldioxidupptagning från naturliga ekosystem. Negativ klimatpåverkan kan ha effekter på bygg- och anläggningsentreprenad genom risker kopplade till väderrelaterade förändringar som vind, vatten och markpåverkan vilka kan ändra förutsättningarna för entreprenaden. Strängare klimatregleringar och ökade försäkringskostnader till följd av klimatrisker. Påverkade försörjningskedjor för byggmaterial p.g.a. klimatförändringar.

Klimat (miljö) – inköpskategorier

Kategori I & II	Kategori III	Råvara/Material	Tillverkning	Utförande av tjänst
IT & Kommunikation				
IT Teknisk plattform	Server			
IT Arbetsplats	Hårdvara	Risk för betydande klimatpåverkan vid utvinning av råvaror och framställning av material som metaller, halvledarmaterial, plast och andra kemiska föreningar samt tillverkning av produkter.		
Fordon				
Drivmedel	Drivmedel	Se kategori I Transporter	Se kategori I Transporter	Se kategori I Transporter
Personbilar Bussar Lastbilar Tåg Utryckningsfordon Övrig fordon Fartyg Spårfordon Arbetsfordon	Köp/Leasing	Risk för betydande klimatpåverkan vid utvinning av råvaror och framställning av material som t.ex. råolja och kemikalier till plaster samt mineraler till glas, stål och aluminium. Energiintensiva processer till stor del beroende av fossila bränslen.	Risk för betydande klimatpåverkan vid tillverkning av både fordon samt komponenter som t.ex. motorer, halvledare och batterier. Dessa tillverkningsanläggningar innebär energiintensiva processer, där fossila bränslen ofta är dominerande energikällor.	
Transporter				
Drift kollektivtrafik	Färdtjänst Busstrafik Sjötrafik Spårtrafik	Risk för betydande klimatpåverkan vid utvinning, transport och raffinering av råolja samt framställning av drivmedel. Utvinning av råolja och naturgas är energikrävande och resulterar i direkta utsläpp av växthusgaser som koldioxid (CO₂) och metan (CH₄). För att möjliggöra oljebörning på land krävs ofta røjning av stora landområden, vilket leder till avskogning och förlust av kolsänkor. Distributionen av färdiga drivmedel med lastbilar, tåg och fartyg genererar ytterligare utsläpp.		Risk för betydande klimatpåverkan vid förbrukning och förbränning av fossila bränslen vid transporter. Fossila bränslen är den största källan till utsläppen av växthusgaser som bidrar till klimattförändringarna. Inrikes transporter svarar för nästan en tredjedel av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser, och domineras av utsläpp från vägtrafiken. Fordons storlek, mängd drivmedel och andel hållbart fossilfritt drivmedel är avgörande riskfaktorer.
Logistik & transport	Flygfrakt Varutransporter Vägfrakt			
Persontransport	Färdtjänst Sjukresor			
Utryckningstransporter	Ambulanstjänster, väg			

Klimat (miljö) – inköpskategorier

Kategori I & II	Kategori III	Råvara/Material	Tillverkning	Utförande av tjänst
Facility Management				
Livsmedel & tillhörande tjänster	Catering & Fika Livsmedel Patientmåltider	Risk för betydande klimatpåverkan vid jordbruk och animalieproduktion i form av utsläpp av metangas, kväveoxider, koldioxidutsläpp från markanvändning och foderproduktion.	Risk för betydande klimatpåverkan vid utsläpp relaterade till fossila energiintensiva processer vid förädling av råvaror, tillverkning samt transporter.	Risk för betydande klimatpåverkan kopplad till energianvändning för kylsystem och annan utrustning som ugnar, spisar, diskmaskiner. Andra risker är kopplade till matsvinn, förpackningsavfall, arbetsflöde och effektiviteten i hur maten lagas och serveras, användande av engångsförpackning vid servering samt transportsystem för leveranser.
Möbler	Samtliga	Risk för betydande klimatpåverkan vid utvinning av råvaror och framställning av material som t.ex. råolja och kemikalier till plaster, mineraler till glas, stål och aluminium samt läder, textil och trä. Vid avverkning av skog ökar risken för negativ klimatpåverkan genom minskad koldioxidupptagning från naturliga ekosystem. Även risk för betydande klimatpåverkan vid tillverkning av textila material som ingår i möbler– se Tvätt & Textilier, Textilier Betydande klimatpåverkan vid utsläpp relaterade till fossila energiintensiva processer i både råvaru- och materialled samt sluttillverkning.		
Tvätt & textilier	Textilier	Risk för betydande klimatpåverkan främst kopplad till framställning av fossilbaserade syntetiska fibrer men även processer kopplade till materialframställning av cellulosa-fibrer som bomull och viskos. Energiintensiva processer som oftast är fossildrivna.	Risk för betydande klimatpåverkan främst kopplad till fossila energiintensiva produktionsprocesser vid färgning, beredning och sömnad.	
	Tvättjänster			Risk för klimatpåverkan kopplad till energianvändning vid tvätt, ångning, pressning och andra tvätteritjänster.

Klimat (miljö) – inköpskategorier

Kategori I & II	Kategori III	Råvara/Material	Tillverkning	Utförande av tjänst
Läkemedel & tillhörande tjänster				
Läkemedel	Samtliga	Risk för betydande negativ påverkan från utvinning av råmaterial (råolja) för, och från framställning av, de kemiska utgångsmaterial (petrokemiska produkter) som används för tillverkning av läkemedel, samt från transporter.	Risk för betydande negativ påverkan då läkemedelstillverkning ofta är en energiintensiv process, särskilt vid syntes av kemikalier och aktiva ingredienser. Om produktionen använder fossila bränslen som energikälla, kan detta leda till betydande koldioxidutsläpp. Vid framställning av läkemedelsaktiva substanser kan det uppstå biprodukter och växthusgaser som påverkar klimatet. Risker kopplade framställning av förpackningar i främst i plast, aluminium och papper.	Risk för betydande negativ påverkan för de läkemedel som levereras via inhalatorer eller andra medicintekniska produkter som kan innehålla växthusgaser. Låg återvinningsgrad av förorenade läkemedelsförpackningar. Förpackningar av plast, gjorda av fossil råvara, leder till utsläpp av koldioxid när de förbränns efter användning.
Medicinsk gas & tillbehör	Samtliga		Se kategori I Medicinteknik & relaterade förbruknings-varor och kategori III Anestesi	Se kategori I Medicinteknik & relaterade förbruknings-varor och kategori III Anestesi

Klimat (miljö) – inköpskategorier

Kategori I & II	Kategori III	Råvara/Material	Tillverkning	Utförande av tjänst
Vårdutrustning & förbrukningsvaror				
Diabetesspecifika förbrukningsvaror Generella förbrukningsvaror Hjälpmiddel Inkontinens Medicinsk grundutrustning Sårvård & kompression Tandvårdsutrustning & förbrukningsmaterial Fysioterapiutrustning & material	Samtliga	Risk för betydande klimatpåverkan vid råvaruutvinning och materialframställning av t.ex. mineraler, stål, plast, textil och nonwoven-material som används för förbrukningsvaror, ofta av engångskaraktär, och utrustning. Energiintensiva processer och utsläpp relaterade till transport.		Risk för klimatpåverkan vid förbränning av förbrukningsvaror, däribland av fossilbaserade material.
Nutrition	Tillhörande förbrukning, näringspreparat	Se kategori II Livsmedel och tillhörande tjänster (kategori I Facility management)	Se kategori II Livsmedel och tillhörande tjänster (kategori I Facility management)	Se kategori II Livsmedel och tillhörande tjänster (kategori I Facility management)
Medicinteknik & relaterade förbrukningsvaror				
Anestesi & intensivvård	Samtliga		Risk för betydande negativ klimatpåverkan vid tillverkning av anestesigaser som lustgas och halogenerade anestetika t.ex. desfluran, sevofluran, isofluran p.g.a. energiintensiva processer, speciellt om dessa drivs av fossila bränslen.	Risk för betydande negativ klimatpåverkan vid användande av de flesta anestesigaser, särskilt de så kallade halogenerade anestetika. Gaserna släpps ut i atmosfären när de används under operationer, och de har ofta lång livslängd, vilket gör att de kan stanna kvar och fortsätta påverka klimatet under lång tid. Lustgas har också en betydande global uppvärmningspotential (GWP). Den är inte lika potent som t.ex. desfluran eller isofluran, men har fortfarande en stor klimatpåverkan när den släpps ut i atmosfären. Lustgas är också en ozonnedbrytande gas.
Operation	Samtliga (utrustning och förbrukningsvaror)	Risk för betydande klimatpåverkan vid utvinning av råvaror och framställning av material som stål, förädling av metaller som aluminium, halvledarmaterial, plast, textil samt vid tillverkning av produkter. Risk för betydande klimatpåverkan främst kopplad till fossila energiintensiva tillverkningsprocesser.		

Biologisk mångfald (miljö)

Krav enligt regionernas uppförandekod för leverantörer

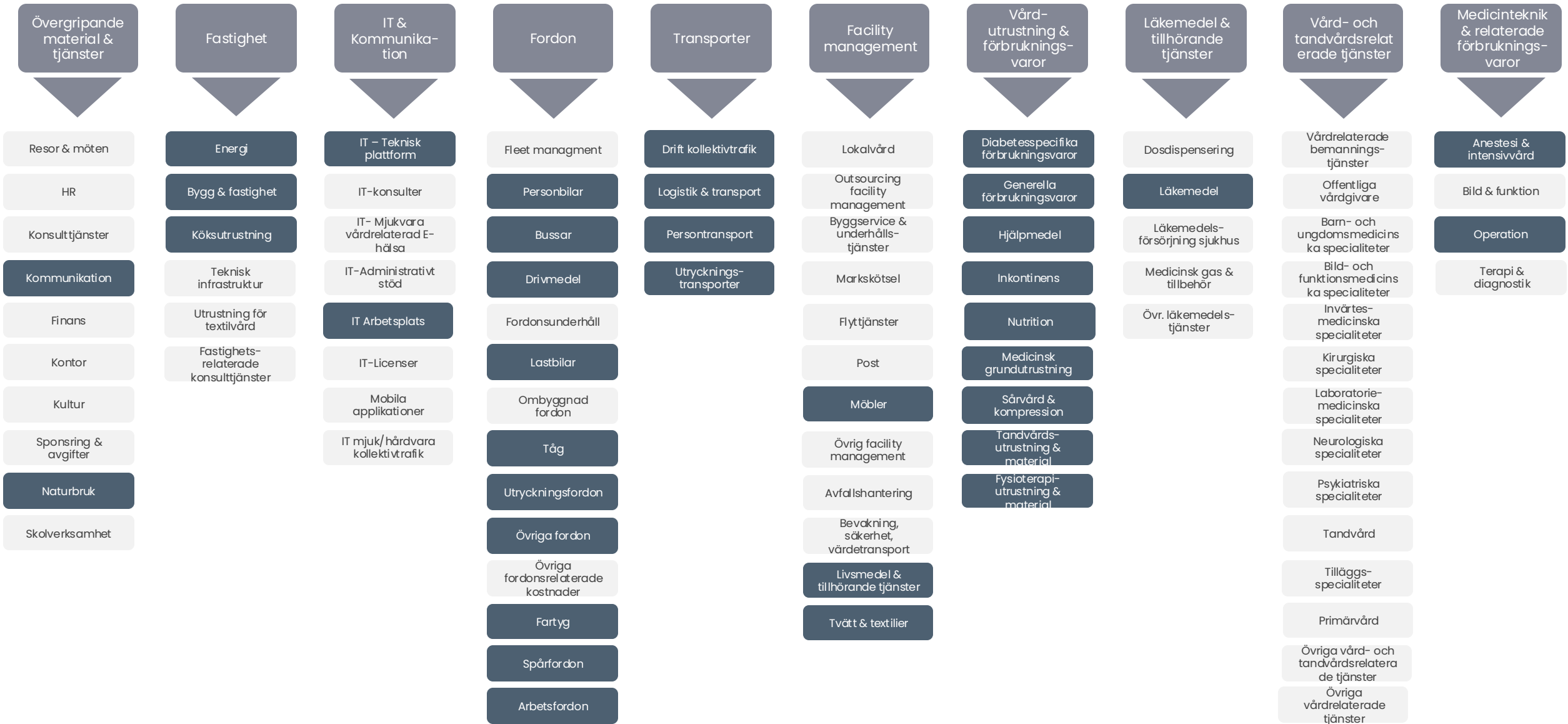

MILJÖ:
BIOLOGISK
MÅNGFALD

Miljöpåverkan

- Nationell miljölagstiftning följs.
- Klimatåtgärder som bidrar till att uppnå nationella och internationella klimatmål främjas.
- Användningen av jungfruliga råvaror minskas genom kontinuerlig optimering av råvaruanvändningen, ökad återvinning och återanvändning av råmaterial, minimering av avfall och genom erbjudanden och lösningar i linje med en cirkulär ekonomi.
- Inga råvaror används från arter som är listade i CITES eller som akut hotade, hotade eller sårbara på IUCN:s rödlista över hotade arter.
- Kemikalieanvändningen kontrolleras eller utvärderas. Där så är tillämpligt utförs substitution och/eller implementering av alternativa processer, för att minska farorna för hälsa och miljö och förbättra resurseffektiviteten.
- Avfall lagras, hanteras, transporteras och bortskaffas på ett sätt som skyddar arbetstagares hälsa, personer i omgivande samhällen och miljön.
- Strategier för effektiv vattenanvändning främjas där så är tillämpligt.
- Utsläpp som utgör en fara för hälsa och miljö minskas eller elimineras

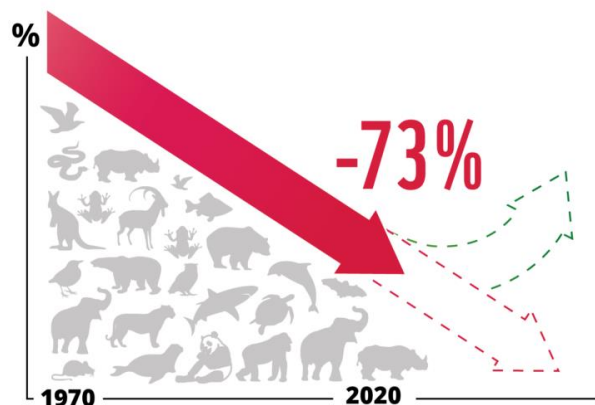
Biologisk mångfald (miljö)

Biologisk mångfald (miljö) – metod

Dramatisk försämring av naturens tillstånd

WWF:s Living Planet Report 2024 visar att populationer av vilda ryggradsdjur i snitt minskat med 73 procent sedan 1970 enligt Living Planet Index (LPI) 2024. Indexet bygger på en granskning av nästan 35 000 populationer av 5 495 arter av groddjur, fåglar, fiskar, däggdjur och reptiler. Enligt IPBES* har globala ekosystem till omfattning och funktion minskat med 47% de senaste 100 åren.

NEDÅTGÅENDE TREND FÖR DEN BIOLOGISKA MÅNGFALDEN.

Genomsnittlig minskning hos 34 836 undersökta populationer av 5 495 arter vilda ryggradsdjur mellan 1970 och 2020.

Källa: Living Planet Report 2024.

Fem största hoten mot biologisk mångfald Förlusten av biologisk mångfald orsakas enligt IPBES av fem globala drivkrafter, som alla är tydligt kopplade till människans aktiviteter.

1. Förlust av livsmiljöer på land och i hav

Orsakas till exempel av jordbruk, avverkning, urbanisering, energiproduktion och gruvarbete.

2. Överutnyttjande av arter

Ohållbart fiske, avverkning, jakt, skörd eller när arter oavsiktligt dödas som bifångst

3. Invasiva arter

Exotiska arter kan konkurrera ut inhemska arter och sprida sjukdomar

4. Förorening

Försämrade livsmiljöer, till exempel övergödning, olje- eller kemikalieutsläpp

5. Klimatförändringar

Klimatförändringarnas effekter driver på naturförlusten ytterligare. Arter måste anpassa sig och flytta. Deras migration, reproduktion och tillgång till mat kan störas

Metod

Risker för betydande negativ påverkan på biologisk mångfald har identifierats med hjälp av WWF:s Biodiversity Riskfilter.

Genom att identifiera vilken bransch produktkategorin tillhör ges en övergripande bedömning av risken för påverkan på biologisk mångfald utifrån skala 1–5. Det vill säga hur aktiviteter genom branschens värdekedja leder till förlust av livsmiljöer på land, i hav och sötvatten, avskogning, spridning av invasiva arter och förorening av mark, vatten och luft.

Produktkategorier där risken är hög (4) och mycket hög (5) för påverkan på biologisk mångfald har tagits med i analysen.

Klimatpåverkan hanteras separat.

Med hjälp av Science Based Target Networks High Impact Commodities List identifierade produktkategorier vars ingående material finns med på listan med hög miljöpåverkan

Notera att påverkan på biologisk mångfald är starkt kopplat till geografisk plats, hur tillståndet i miljön är där och närhet till skyddad/skyddsvärd/artrika områden.

”Biologiska mångfald stödjer och ger stabilitet och motståndskraft på vår planet.”

Branscher där påverkan på biologisk mångfald och ekosystem är direkt och betydande

- Jordbruk och skogsbruk
- Fiskeri och akvakultur
- Läkemedel och kemikalier
- Energi, gruvarbete, fastighet och infrastruktur

Branscher där påverkan biologisk mångfald är indirekt och beroendet av ekosystemtjänster högt

- Livsmedelsförsörjning och dagligvaruhandel
- Hälsovård
- Textil och kläder
- Hushåll, personliga produkter, kosmetik

*Intergovernmental Science–Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services

Biologisk mångfald – inköpskategorier

Kategori I & II	Kategori III	Råvara/Material	Tillverkning	Utförande av tjänst
Övergripande material och tjänster				
Kommunikation	Reklamartiklar, Trycksaker	Risk för betydande negativ påverkan är främst kopplat till förlust/förändring av livsmiljöer på land, avskogning och föroreningar av mark, vatten och luft.		
Naturbruk	Jordbruk & skogsbruk	Risk för betydande negativ påverkan är störst kopplat till förlust/förändring av livsmiljöer på land*, avskogning och förorening av mark, vatten och luft . *Produktion, bearbetning och distribution av livsmedel och annan biomassa är den absoluta huvudorsaken till förlusten av biologisk mångfald på den globala planeten (>80% av förlusten). Utvinning av metaller och icke-metalliska mineraler står för 2% av förlusterna av biologisk mångfald. (1)		
Fastighet				
Energi	Elektricitet	Risk för betydande negativ påverkan från - fossilbaserad, biomassa källa är störst kopplat till föroreningar och avskogning - vattenkraft är störst kopplat till förlust/ förändring av livsmiljöer i hav/vatten och föroreningar. - sol/vind är störst kopplat till föroreningar och förändring av livsmiljöer på land och i hav		
	Gas, Olja	Gas har en betydande negativ påverkan kopplat till förlust/förändring av livsmiljöer på land och i sötvatten/havsmiljöer, avskogning och föroreningar av mark, vatten och luft.		
Bygg & fastighet	Bygg- och anläggningsmaterial, järn-, bygg- och elhandelsvaror, fastighetsrelaterad teknisk utrustning	Risk för betydande negativ påverkan är störst kopplat till avskogning och föroreningar av mark, vatten och luft. Omfattar produkter och material med hög miljöpåverkan såsom oljebaserade produkter, aluminium, stål/metall, betong/cement.		
Köksutrustning	Storköksutrustning, Vagndiskmaskin, Vitvaror	Risk för betydande negativ påverkan är störst kopplat till föroreningar av mark, vatten och luft.		

1. International Resource Panel. Global Resources Outlook, 2019 Fact Sheet

Biologisk mångfald – inköpskategorier

Kategori I & II	Kategori III	Råvara/Material	Tillverkning	Utförande av tjänst
IT & Kommunikation				
IT Teknisk plattform, IT Arbetsplats	Server, Hårdvara,	Risk för betydande negativ påverkan är störst kopplat till föroreningar. Omfattar produkter och material med hög negativ miljöpåverkan såsom aluminium, koppar, järn, bly, litium och sällsynta jordartsmetaller.		
Fordon				
Personbilar, bussar, lastbilar, tåg, utryckningsfordon, övriga fordon, fartyg, spårfordon, arbetsfordon	Köp & leasing	Risk för betydande negativ påverkan är störst kopplat till föroreningar av mark, vatten och luft.		
Drivmedel		Se Transporter		
Transporter				
Drift av kollektivtrafik, Logistik & transport, Persontransporter, Utryckningstransporter	Bud och småtransport, flygfrakt, varutransporter. Färdtjänst, sjukresor, transport av avlidna	Olja och gas har en betydande negativ påverkan kopplat till förlust/förändring av livsmiljöer på land och i sötvatten/ havsmiljöer, avskogning och föroreningar.		Risk för betydande negativ påverkan är störst kopplat till transportslag och val av drivmedel. Olja och gas har en betydande negativ påverkan kopplat till förlust/förändring av livsmiljöer på land och i sötvatten/havsmiljöer, avskogning och förorening
Facility management				
Livsmedel & tillhörande tjänster	Catering och fika, livsmedel, patientmåltider, kaffe- och vending maskiner	Risk för betydande negativ påverkan är störst kopplat till förlust/förändring av livsmiljöer på land och i hav/sjö*, avskogning och föroreningar. Råvaror med hög miljöpåverkan är kaffe, kakao, kött, mejeri, ris, sjömat, kyckling, nötter, soja, socker, rapsolja, vete, majs, potatis m.m, *Produktion, bearbetning och distribution av livsmedel och annan biomassa är den absoluta huvudorsaken till förlusten av biologisk mångfald på den globala planeten (>80% av förlusten). Utvinning av metaller och icke-metalliska mineraler står för 2% av förlusterna av biologisk mångfald. (1)	Risk för betydande negativ påverkan är störst kopplat till föroreningar av mark, vatten och luft.	

Biologisk mångfald – inköpskategorier

Kategori I & II	Kategori III	Råvara/Material	Tillverkning	Utförande av tjänst
Facility management				
Möbler	Möbler kontor, offentlig miljö	Risk för betydande negativ påverkan är störst kopplat till förlust/förändring av livsmiljöer på land, avskogning och förorening av mark, vatten och luft. Omfattar produkter och material som plast, trä, textil, kemikalier och stål, men även elektronik kan förekomma, samtliga med hög negativ påverkan. - Plast från fossilbaserad råvara såsom polyester, polypropylen, skum, latex, polyamid/nylon, akryl). - Bomulls- och djurbaserat ursprung - Material från förnybar och återvunnen råvara kan förekomma vilket möjliggör minskad negativ påverkan.		
Tvätt och textilier	Textilier	Risk för betydande negativ påverkan är störst kopplat till förorening av mark, vatten och luft. Omfattar produkter och material som behandlats med kemikalier. Råvara med varierat ursprung: - Fossilbaserad råvara såsom polyester, polypropylen, skum, latex, polyamid/nylon, akryl) - Bomulls- och djurbaserat ursprung.		

Biologisk mångfald – inköpskategorier

Kategori I & II	Kategori III	Råvara/Material	Tillverkning	Utförande av tjänst
Vårdutrustning & förbrukningsvaror				
Diabetesspecifika förbrukningsvaror, Generella förbrukningsvaror, Hjälpmedel, Inkontinens, Sårvård & kompression, Tandvårdsutrustning & material, fysioterapiutrustning & material	Kirurgiska instrument, undersökningshandskar, övriga generella förbrukningsvaror, vårdrelaterad papper & plast, Akutpatientvagnar, laboratoriespecifik inredning, rostfria bänkar, rostfria vagnar, Tandvårdsutrustning (dental-möbler, tandläkar-inredning- se kat II Möbler), träningsutrustning	Risk för betydande negativ påverkan är störst kopplat till föroreningar av mark, vatten och luft. Omfattar produkter som stål, plast, elektroniska komponenter som vid gruvbrytning och förädling orsakar förlust och förändring av livsmiljöer, förorening av land och vatten, vattenanvändning och klimatpåverkan från fossilberoende produktion.		
Nutrition	Tillhörande förbrukning, näringspreparat	Se kategori II "livsmedel & tillhörande tjänster"	Se kategori II "livsmedel & tillhörande tjänster"	
Läkemedel				
Läkemedel	Olika typer av läkemedel		Risk för betydande negativ påverkan är störst kopplat till föroreningar av mark, vatten och luft. Tillverkning av läkemedel genererar stora mängder farligt avfall, ofta innehållande vattenlösliga och svårnedbrytbara, hormonpåverkande substanser med betydande påverkan på levande organismer.	
Medicinteknik & relaterade förbrukningsvaror				
Anestesi & intensivvård, operation	Förbruknings-varor, produkter innehållandes elektronik	Risk för betydande negativ påverkan är störst kopplat till föroreningar av mark, vatten och luft. Omfattar produkter som stål, plast, elektroniska komponenter, som vid gruvbrytning och förädling orsakar förlust och förändring av livsmiljöer, förorening av mark, vatten och luft, vattenanvändning och klimatpåverkan från fossilberoende produktion.		

Affärsetik

Krav enligt regionernas uppförandekod för leverantörer

AFFÄRSETIK

Affärsetik

Korruption, konkurrensbegränsande beteende och beskattning

- a) Ingen inblandning i mutbrott, förskingring, handel med inflytande, missbruk av tjänsteställning, olagligt berikande, tvätt av vinning av brott, häleri eller hindrande av rättvisan förekommer.
- b) Inga avtal ingås som syftar till att snedvrida konkurrensen eller missbruka en dominerande ställning.
- c) Skatteupplägg avstås om det är osäkert om arrangemanget ligger inom lagens ram. Detsamma gäller skatteplanering som utnyttjar brister i skatteregler för att på konstgjord väg flytta vinster till länder med låg eller ingen skatt.
- d) Arbetstagare får regelbunden och registrerad utbildning i affärsetik, och sådan utbildning ska upprepas för nya eller omplacerade arbetstagare.

Affärsetiska risker

Övergripande material & tjänster	Fastighet	IT & Kommunikation	Fordon	Transporter	Facility management	Vård-utrustning & förbrukningsvaror	Läkemedel & tillhörande tjänster	Vård- och tandvårdsrelaterade tjänster	Medicinteknik & relaterade förbrukningsvaror
Resor & möten	Energi	IT – Teknisk plattform	Fleet management	Drift kollektivtrafik	Lokalvård	Diabetes specifika förbrukningsvaror	Dosdispensering	Vårdrelaterade bemannings-tjänster	Anestesi & intensivvård
HR	Bygg & fastighet	IT-konsulter	Personbilar	Logistik & transport	Outsourcing facility management	Generella förbrukningsvaror	Läkemedel	Offentliga vårdgivare	Bild & funktion
Konsulttjänster	Köksutrustning	IT- Mjukvara vårdrelaterad E-hälsa	Bussar	Persontransport	Byggservice & underhålls-tjänster	Hjälpmedel	Läkemedels-försörjning sjukhus	Barn- och ungdomsmedicinska specialiteter	Operation
Kommunikation	Teknisk infrastruktur	IT-Administrativt stöd	Drivmedel	Utrycknings-transporter	Markskötsel	Inkontinens	Medicinsk gas & tillbehör	Bild- och funktionsmedicinska specialiteter	Terapi & diagnostik
Finans	Utrustning för textilvård	IT Arbetsplats	Fordonsunderhåll		Flyttjänster	Nutrition	Övr. läkemedels-tjänster	Invärtes-medicinska specialiteter	
Kontor	Fastighets-relaterade konsulttjänster	IT-Licenser	Lastbilar		Post	Medicinsk grundutrustning		Kirurgiska specialiteter	
Kultur		Mobila applikationer	Ombyggnad fordon		Möbler	Sårvård & kompression		Laboratorie-medicinska specialiteter	
Sponsring & avgifter		IT mjuk/ hårdvara kollektivtrafik	Tåg		Övrig facility management	Tandvårds-utrustning & material		Neurologiska specialiteter	
Naturbruk			Utryckningsfordon		Avfallshantering	Fysioterapi-utrustning & material		Psykiatriska specialiteter	
Skolverksamhet			Övriga fordon		Bevakning, säkerhet, värdetransport			Tandvård	
			Övriga fordonsrelaterade kostnader		Livsmedel & tillhörande tjänster			Tilläggs-specialiteter	
			Fartyg		Tvätt & textilier			Primärvård	
			Spårfordon					Övriga vård- och tandvårdsrelaterade tjänster	
			Arbetsfordon					Övriga vårdrelaterade tjänster	

Affärsetik – metod

De kartlagda kategorierna har utsetts baserat på negativ påverkan kopplat till affärsetiska risker utifrån nedanstående områden.

Risker

Med affärsetiska risker avses korruption, konkurrens-begränsade beteende och beskattning enligt punkt 4.1 i Regionernas uppförandekod. Detta konkretiseras i förbud mot inblandning i mutbrott, förskingring, handel med inflytande, missbruk av tjänsteställning, olaglig berikande, tvätt av vinning av brott (penningtvätt), häleri eller hindrande av rättvisan, missbruk av dominerande ställning, kartellbildning (avtal som syftar till att snedvrída konkurrens) samt olagliga skatteupplägg och skatteplanering i syfte att flytta vinster till länder med låg eller ingen skatt.

Metod

I denna riskkartläggning ligger fokus på upphandling av olika tjänster samt korruptionsrisker i leveranskedjor med fokus på de led där regionerna bedöms ha störst råddighet, d.v.s. tillverkningsledet och utförande av tjänst. För dessa led finns publikt tillgänglig information som primärt är kopplad till korruption, som omfattar missbruk av makt eller position för personlig vinning, och specifikt mutbrott, en specifik form av korruption där någon erbjuder, ger, tar emot eller begär en otillbörlig förmån. Information kopplat till konkurrensbegränsande beteende, beskattning och övriga frågor finns inte samlat branschvis eller i årsrapporter utan måste eftersökas utifrån enskilt fall och har inte prioriterats här. Förutom publika rapporter har CPI, Corruption Perception Index, varit vägledande i bedömningarna vilket anger i vilka länder som korruptionen uppfattas som hög och är ett viktigt ingångsläge när man skall skapa en övergripande bild av korruptionsrisken i ett land.

Korruption är ofta en av grundorsakerna till såväl miljöförstöring som kränkningar av mänskliga rättigheter och arbetstagares rättigheter. Dessa risker fångas därför upp i riskprioriteringen för övriga hållbarhetsområden i denna riskkartläggning.

Korruption i leveranskedjor

Globala leveranskedjor skiljer sig från nationella genom att fler aktörer är inblandade i leveranskedjan, vilket ökar risken för korruption. Det stora antalet aktörer i globala leveranskedjor skapar fler möjligheter att utnyttja internationella varu- och tjänsteflöden för otillbörlig vinning. Olika mellanhänder och leverantörer hjälper till att underlätta handel, men kan också användas för att dölja mutor och utnyttja globala leveranskedjor för egen vinning. Ju fler aktörer som deltar, desto större blir möjligheterna till oegentligheter.

Korruptionen och illegal utvinning, handel och smuggling av naturresurser bidrar i sin tur till storskalig internationell ekonomisk brottslighet. Transportsektorn är också sårbar för korruption, vilket kan innebära mutor, otillåten avgiftshantering och manipulation av regelverk. Detta kan leda till ineffektivitet, ökade kostnader och säkerhetsrisker inom både gods- och persontransport.

Betydande korruptionsmöjligheter kan också kopplas till tullmyndigheters och andra gränsmyndigheters arbete, eftersom de har diskretionär kontroll över flödet av varor, vilket ofta, men inte nödvändigtvis, innebär en kombination av makt och svåröverskådade processer.

Organiserad brottslighet och illegal handel kan dra nytta av den komplexitet och sårbarhet som finns i globala försörjningskedjor. Utvinning av naturresurser, såsom olja och mineraler, sker ofta i regioner med svaga demokratiska strukturer. Exploatering av mineraler sker av lokala ledare eller externa intressen, som inte ger något tillbaka till befolkningen. Det finns även stor risk för att väpnade grupper utnyttjar tillgångarna från utvinningen för egna syften, som driver på konflikter.

Korruption underlättar olika former av illegal handel som möjliggör för undermåliga varor. Leverantörer som kringgår hälso- och säkerhetskrav, undviker nödvändiga licenser eller på annat sätt undviker legitim rättstillämpning genom att betala mutor, kan bidra till betydande risker kopplade till produktkvalitet.

Arbetsrätt, skäliga löner och arbetsvillkor påverkas också av korruption. Många delar av en global leveranskedjan är oreglerade och med brister kopplade till mänskliga rättigheter och arbetsrätt. Detta gör arbetstagare sårbara och berövar dem den skyddsnivå som finns på en mer reglerad arbetsmarknad. Korruption kan också underlätta och bidra till människohandel och illegal migration.

Notera att risker i hög utsträckning är förknippade med tillverkningsland vilket bör tas i beaktning när man bedömer korruptionsrisker.

CPI (Corruption Perceptions Index) är ett index som mäter uppfattningen av korruption i den offentliga sektorn i olika länder. Indexet publiceras årligen av Transparency International och är en av de mest använda indikatorerna för att jämföra korruptionsnivåer globalt.

CPI bygger på expertbedömningar och enkäter från olika institutioner, såsom Världsbanken, Världsekonomiskt forum och olika analysföretag. Länder tilldelas ett poäng mellan 0 och 100, där:

100 = Ingen uppfattad korruption (mycket låg korruption)
0 = Extremt hög uppfattad korruption

Affärsetik – inköpskategorier

Kategori I & II	Kategori III	Råvara/Material	Tillverkning	Utförande av tjänst
Fastighet				
Bygg & fastighet	Samtliga	Bygg- och anläggningsmaterial inkluderar bland annat trä, sten, metaller, glas, betong, plast, färg, keramik, golv, VVS-produkter, elektronik, isolering och gips. Gemensamt för produktområdet är globala och komplexa leveranskedjor, oftast med låg spårbarhet, där en stor del av utvinning, förädling och tillverkning är förlagd i så kallade högriskländer med låg rankning i CPI. Risk för betydande korruption framförallt i gruv-, olje- och skogsbruksindustrin, exempelvis gällande rättigheter och tillstånd för exploatering samt illegal handel av råvaror. Ett flertal av de länder som står för tillverkning av elektronikkomponenter bedöms vara förknippade med en hög risk för korruption enligt CPI däribland Kina, Indien, Brasilien och Colombia. Något lägre risk för korruption finns inom tillverkningen av bygg- och anläggningsprodukter.		Inom byggbranschen finns ett stort antal metoder för ohederliga upplägg som syftar till att skaffa sig konkurrensfördelar genom att utnyttja arbetstagare och lura det allmänna. Det kan exempelvis handla om att arbetstagaren inte får den lön som utlovats eller att illegal arbetskraft används. Det finns en utbredd kriminalitet för att undkomma skatter och sociala avgifter. Vidare har byggbranschen sett en ökning av mutbrottsmål i domstol de senaste tre åren med ett fall 2021, fyra fall 2022 och fem fall 2023. Den vanligaste brottsrubriceringen i byggbranschen är grovt givande respektive grovt tagande av muta.
IT & Kommunikation				
IT Arbetsplats	Hårdvara	Se kategori Bygg & Fastigheter, Fordon för relaterade korruptionsrisker kopplat till råvaruutvinning, material- och sluttillverkning.		
Fordon				
Övriga fordonsrelaterade kostnader	Besiktning			Under 2019–2023 förekommer ett flertal mutbrottsmål i domstol kopplat till fordonsbesiktning och förarprov.
Drivmedel	Drivmedel	Korruption är ett utbrett problem i de flesta länder och regioner där oljeutvinning sker. I många oljeproducerande länder är lagstiftningen svag, och myndigheter saknar resurser eller vilja att bekämpa korruption. Oljebranschen är ofta nära kopplad till regeringar och statliga bolag, vilket kan leda till mutor i samband med tillstånd och kontrakt. Stora vinster och investeringar i oljeindustrin skapar incitament för mutor, illegala provisioner och svarta affärer. Korruption kan leda till betydande ekonomiska förluster för företag inom oljeindustrin men också miljömässiga konsekvenser för natur och lokalbefolkning.		
Personbilar, bussar, lastbilar, tåg, utryckningsfordon, övriga fordon, fartyg, spårfordon, arbetsfordon	Köp/Leasing	Risk för korruption inom fordonsindustrin förekommer genom hela leveranskedjan men är som högst vid utvinning av råmaterial, främst kopplat till gruv- och oljeindustrin. För slutmonteringssteget bedöms riskerna som lägre då många fordon som tillhandahålls på den svenska marknaden är producerade inom Europa. Naturresurssektorn där metaller, textil och gummi ingår anses vara särskilt utsatt för korruption och bedrägeri då den till stor del sker i länder med låg rankning i CPI som tex Kina, Demokratiska republiken Kongo, Indien, Thailand, Indonesien och Bangladesh. Som exempel kan utvinning av metaller nämnas där det finns risk för korruption avseende utvinningsrättigheter och hantering av inkomst.		

Affärsetik – inköpskategorier

Kategori I & II	Kategori III	Råvara/Material	Tillverkning	Utförande av tjänst
Transporter				
Logistik och transport	Bud & småtransport (Lager- &) logistiktjänster Varutransporter Vägfärd			Riksrevisionen såväl som Ekobrottsmyndigheten pekar ut transportbranschen som en bransch med hög risk för arbetskriminalitet. Ekobrottsmyndigheten rapporterar om skattebrott, bokföringsbrott och penningtvättbrott.
Facility management				
Byggservice & underhållstjänster	Övrig byggservice & fastighetstjänster			Se kategori II Bygg och fastighet
Möbler	Möbler kontor Möbler offentlig miljö	Leveranskedjan för möbler är komplex och är en materialintensiv kategori. Sverige är en stor möbeltillverkare, men ofta kommer textilier, plast, metall och trä från länder med hög korruptionsrisk enligt CPI, tex Demokratiska republiken Kongo rankad, Ryssland, Ukraina, Kambodja, Bangladesh, Vietnam, Turkiet, Indien och Kina. Risk för korruption kopplad till organiserad illegal avverkning av skog och hela processen av metallutvinning avseende utvinningsrättigheter och hantering av inkomst, är två utmärkande områden. Korruption är ett problem i många länder där textil produceras, till exempel i länder som Bangladesh, Kambodja och Indonesien. Falsa certifikat, licenser och säkerhetsintyg utgör en stor risk för till exempel arbetsplatsolyckor på textilfabriker.		
Avfallshantering	Avfalls- och specialavfallshantering			Avfallsbrott har tidigare präglats av en koppling mellan kriminella aktörer och företag. Brotten utfördes genom att dumpa avfall för företag som ville undvika kostnader vid laglig avfallshantering. Numera utförs de kriminella handlingarna inifrån den lagliga avfallshandlings-sektorn. Avfallshantering har blivit en lukrativ marknad då de årliga intäkterna från illegal handel med och dumping av avfall är uppe i miljardbelopp, bl.a. eftersom brotten sällan upptäcks, utreds och lagförs.

Affärsetik – inköpskategorier

Kategori I & II	Kategori III	Råvara/Material	Tillverkning	Utförande av tjänst
Facility management forts.				
Livsmedel & tillhörande tjänster	Livsmedel Catering och fika Patientmåltider Restaurangdrift	Risk för betydande korruption anses vara utbrett i livsmedelssektorn kopplat till både odling, djurhållning samt fiske. Korruption inom råvara- och livsmedelsframställning kan uppstå i flera delar av värdekedjan och medföra allvarliga konsekvenser för livsmedelssäkerhet, konsumentskydd och rättvis konkurrens. Risk för korruption kan kopplas till bland annat illegalt och oreglerat fiske, dolda djurvälståndsbrott, manipulerade hälsokontroller av djur, illegala arbetsförhållanden och undermåliga arbetsvillkor för arbetstagare i värdekedjan. Ett annat exempel är ekologiska eller rättvisemärkta produkter som kan förfälskas genom manipulation av dokument och certifikat. Livsmedel som producerats ibland annat Asien, Amerika och Afrika men även länderna runt Medelhavet går vanligen med sjöfrakt. Sjötransportsektorn är den näst mest korrumperade industrisektorn i världen.		Hög komplexitet i värdekedjan för livsmedel ger möjligheter till livsmedelsbedrägerier. Livsmedel med passerat utgångsdatum och som skickats för destruktions, kan hamna i händerna på kriminella. Efter ommärkning med nytt utgångsdatum kommer produkterna ut på marknaden igen. Det förekommer även annan vilseledande märkning i syfte att få produkten att framstå som mer exklusiv än vad den är, t.ex. avseende kvalitetsnivå eller ursprung. Penningtvätt kan förekomma genom snedvridning av priser på livsmedel eller att sälja produkterna via restauranger.
Tvätt och Textilier	Textilier	Risk för förekomst av korruption är utbredd genom hela leveranskedjan. Korruption anses vara utbrett i flera av de länder där råvaruutvinning, material- och sluttillverkning sker. I CPI Index rankas flera länder lågt, vilket innebär en hög risk för korruption, däribland Kina, Kambodja, Bangladesh och Indien. Inom både råvara- material- och tillverkningsledet bedöms risken för korruption kopplat till kvalitetskontroller och certifieringar förekomma. Revisioner i råvara-, material- och tillverkningsled av mänskliga rättigheter, arbetsrätt och miljö kan i sig vara föremål för korruption, till exempel förfälskade eller förskönade revisionsrapporter, vilket riskerar att försvåra att kränkningar av mänskliga rättigheter och av arbetstagares rättigheter samt negativ miljöpåverkan inte upptäcks.		

Affärsetik – inköpskategorier

Kategori I & II	Kategori III	Råvara/Material	Tillverkning	Utförande av tjänst
Läkemedel & tillhörande tjänster				
Läkemedel	Samtliga	Risk för betydande korruption anses i enlighet med CPI, föreligga i flertalet av de länder som är stora tillverkare av läkemedel däribland Kina och Indien. Risker kan bland annat innebära att råmaterialleverantörer kan förfalska dokument som rör kvalitet och ursprung eller att tillverkare kan tvingas betala mutor för att få ut tillstånd och licenser. Förfalskning av kliniska prövningar, kvalitetskontroller och certifieringar kan leda till godkännande av undermåliga läkemedel. Korruption inom tull och transport kan möjliggöra spridning av förfalskade läkemedel.		Kartellbildning och korrupta upphandlingsprocesser är risker kopplade till inköp av läkemedel. Beslutsfattare inom myndigheter och sjukvården kan påverkas av ekonomiska incitament från leverantörer eller läkemedelsbolag.
Vård- och tandvårdsrelaterade tjänster				
Samtliga	Samtliga			På senare tid (2022-2023) har det förekommit flera mutbrott i domstol kopplat till upphandling av digitala vårdverktyg, samt givande/tagande av muta till vårdpersonal.
Vårdutrustning & förbrukningsvaror				
Diabetesspecifika förbrukningsvaror, Generella förbrukningsvaror, Hjälpmiddel, Inkontinens, Sårvård & kompression, Tandvårdsutrustning & material, Fysioterapiutrustning & material	Samtliga	Området innefattar en stor bredd av olika ingående råvaror, material och tillverkningsprocesser däribland plast, glas, metaller, stål, gummi och cellulosabaserade material. Gemensamt för området är globala och komplexa leveranskedjor, oftast med låg spårbarhet, där en stor del av utvinning, förädling och tillverkning är förlagd i så kallade högriskländer med låg rankning i CPI. Riskerna är generellt höga i samband med utvinning av råmaterial, främst kopplat till gruv- och oljeindustrin. Se även kategori I Fastigheter och kategori I Fordon samt Kategori II Texti		
Nutrition	Tillhörande förbrukning, näringspreparat			Se kategori II Livsmedel & tillhörande tjänster

Källor

Uppdrag & syfte; Bakgrund & metod

https://www.oecd.org/sv/publications/2018/02/oecd-due-diligence-guidance-for-responsible-business-conduct_c669bd57.html

Ökade risker i globala leveranskedjor

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2024-0106_SV.html

<https://www.weforum.org/publications/global-risks-report-2025/>

Miljörättigheter

<https://ihrb-org.files.svdcdn.com/production/assets/uploads/reports/Top-10-Business-and-Human-Rights-Issues-in-2025-IHRB.pdf?dm=1733742948>

<https://www.business-humanrights.org/en/from-us/human-rights-defenders-database/>

<https://www.bbc.com/news/world-asia-65601644>

<https://ejatlas.org/conflict/offshore-oil-bonanza-poses-existential-threat-for-coastal-communities-suriname>

<https://ejatlas.org/conflict/balsa-wood-extraction-ecuador>

https://media.business-humanrights.org/media/documents/Uncovering_the_hidden_iceberg_2024_update_-_web_version.pdf

<https://www.hrw.org/report/2021/07/22/aluminum-car-industrys-blind-spot/why-car-companies-should-address-human-rights>

https://www.swedwatch.org/wp-content/uploads/2018/11/92_To-the-last-drop_Full-report.pdf

https://cdn.naturskyddsforeningen.se/uploads/2021/05/11103126/lakemedel_i_miljon_2019.pdf

<https://www.naturskyddsforeningen.se/artiklar/urfolk-skyddar-den-biologiska-mangfalden-och-klimatet/>

<https://www.naturskyddsforeningen.se/artiklar/miljoforsvarare-mer-hotade-an-nagonsin/>

Arbetsrättigheter

<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/om-hallbar-upphandling/socialt-hallbar-upphandling/arbetsrattsliga-villkor/arbetsrattsliga-villkor-enligt-kollektivavtal/publicerade-riskbedomningar/slutsatser-av-riskbedomning-skogsvardare/>

<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/om-hallbar-upphandling/socialt-hallbar-upphandling/arbetsrattsliga-villkor/arbetsrattsliga-villkor-enligt-kollektivavtal/publicerade-riskbedomningar/slutsatser-av-riskbedomning-taxiforare/>

https://etisverige.se/wp-content/uploads/2024/03/Tagrapport-svensk-sammanfattning_ETI-Sverige.pdf

<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/nyheter/2024/enkelt-att-stalla-hallbarhetskrav-vid-upphandling-av-stadtjanster/>

<https://www.av.se/globalassets/filer/arbetsmiljoarbete-och-inspektioner/upphandling/restaurangbranschen-folder.pdf>

<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/om-hallbar-upphandling/socialt-hallbar-upphandling/arbetsrattsliga-villkor/arbetsrattsliga-villkor-enligt-kollektivavtal/publicerade-riskbedomningar/slutsatser-av-riskbedomning-tvatterarbetare/>

<https://www.av.se/halsa-och-sakerhet/halso--och-sjukvard/huvudsakliga-risker-inom-halso--och-sjukvarden/>

<https://www.av.se/press/stor-nationell-insats-mot-arbetslivskriminalitet/>

https://www.ekobrottsmyndigheten.se/wp-content/uploads/2023/04/vagledning-forebygg-arbetslivskriminalitet-genom-upphandling.pdf?utm_source=chatgpt.com

<https://polisen.se/aktuellt/nyheter/nationell/2024/maj/risk-att-utlandska-arbetstagare-utnyttjas-i-sverige/>

Miljö: klimat

Förordning EU2022/1288: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_del/2022/1288/oj

<https://sciencebasedtargetsnetwork.org/wp-content/uploads/2023/05/SBTN-High-Impact-Commodity-List-v1.xlsx>

<https://www.ncei.noaa.gov/news/weather-vs-climate>

<https://unfccc.int/resource/docs/convkp/conveng.pdf>

<https://www.ipcc.ch/sr15/chapter/glossary/>

<https://www.di.se/hallbart-naringsliv/hon-synar-it-branschens-dolda-utslapp/>

Miljö: klimat forts.

Rapport; Miljöarbetet 2024 i regionerna

<https://skr.se/skr/tjanster/rapporterochskrifter/publikationer/oppnajaforelsermiljoarbetet2024iregionerna.82760.html>

<https://laktidningen.se/klinik-och-vetenskap-1/artiklar-1/temaartikel/2019/02/halso--och-sjukvarden-paverkar-klimatet/>

<https://skr.se/skr/tjanster/larandeeempel/allalarandeeempel/insamlingochatervinningavanestesigaserfranoperation.77699.html>

<https://www.naturvardsverket.se/data-och-statistik/klimat/vaxthusgaser-utslapp-fran-el-och-fjarrvarme/>

<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/klimatomstallningen/omraden/klimatet-och-energin/energins-paverkan-pa-miljon/>

<https://www.chalmers.se/aktuellt/nyheter/see-ny-studie-avslojar-raoljans-totala-klimatavtryck/>

<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/klimatomstallningen/omraden/klimatet-och-transporterna/>

<https://www.slu.se/centrumbildningar-och-projekt/epok-centrum-for-ekologisk-produktion-och-konsumtion/vad-sager-forskningen/klimat/vad-vi-ater-paverkar-klimatet/>

<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/om-hallbar-upphandling/miljomassigt-hallbar-upphandling/analysera-inkopen-med-miljospendanalys/de-offentliga-inkopens-klimat--och-miljopaverkan/>

<https://www.europarl.europa.eu/topics/en/article/20201208STO93327/>

<https://www.sverigesmiljomal.se/miljomalen/skyddande-ozonskikt/lustgasutslapp/>

<https://laktidningen.se/klinik-och-vetenskap-1/kommentar/2019/10/klimateffekterna-fran-anestesin-kan-minska/>

<https://skr.se/skr/tjanster/larandeeempel/allalarandeeempel/insamlingochatervinningavanestesigaserfranoperation.77699.html>

<https://www.varhandboken.se/varhygien-infektioner-och-smittspridning/stadning-och-rengoring/avfall-farligt/kasserade-lakemedel/>

Miljö: biologisk mångfald

Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services | IPBES secretariat

Global Risks Report 2024 | World Economic Forum | World Economic Forum

Living Planet Report 2024 - Världsnaturfonden WWF

Affärsetik

Rättsfallsbank - Institutet Mot Mutor - IMM : Institutet Mot Mutor - IMM

Penningsvätt: nationell riskbedömning pekar ut handeln | Finansinspektionen

Byggmärkadskommissionen+-+Slutrapport+(2022)

Environmental Crime in the Age of Climate Change - Public report_5.pdf Europol

Framträdande-korruptionsrisker-inom-miljö-och-klimat.pdf

Avfall på avvågar - Sveriges Natur

EUR 91 million worth of counterfeit and substandard food seized in Europe-wide operation | Europol

Food crime: An often-ignored money laundering typology and a predicate crime - ScienceDirect

<https://www.undp-aciac.org/publications/Transport%20sector%20governance%20PPT.pdf>

<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/riskanalyser/>

<https://www.diakonia.se/vart-arbete/opinion/naturresurser/>

https://www.riksrevisionen.se/download/18.2008b69c18bd0f6ed3f29187/1607954480458/RiR%202020_27%20Anpassad.pdf

<https://www.ekobrottsmyndigheten.se/arbetslivskriminalitet/>

<https://www.svensktnaringsliv.se/regioner/vastra-gotaland/sa-skyddar-vi-transportbranschen-mot-kriminell-infiltration-och-o-1217891.html>

<https://www.transparency.org/en/cpi/2023>

Report: OECD Global Trade Without Corruption FiGHTinG The hidden Tariff

https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2017/10/global-trade-without-corruption_glg7e2ae/9789264279353-en.pdf

<https://swedwatch.org/sv/bransch/bristfalligt-kontrollsystem-for-konfliktmineraller/>

<https://www.institutetmotmutor.se/>

<https://www.ganintegrity.com/country-profiles/china/>

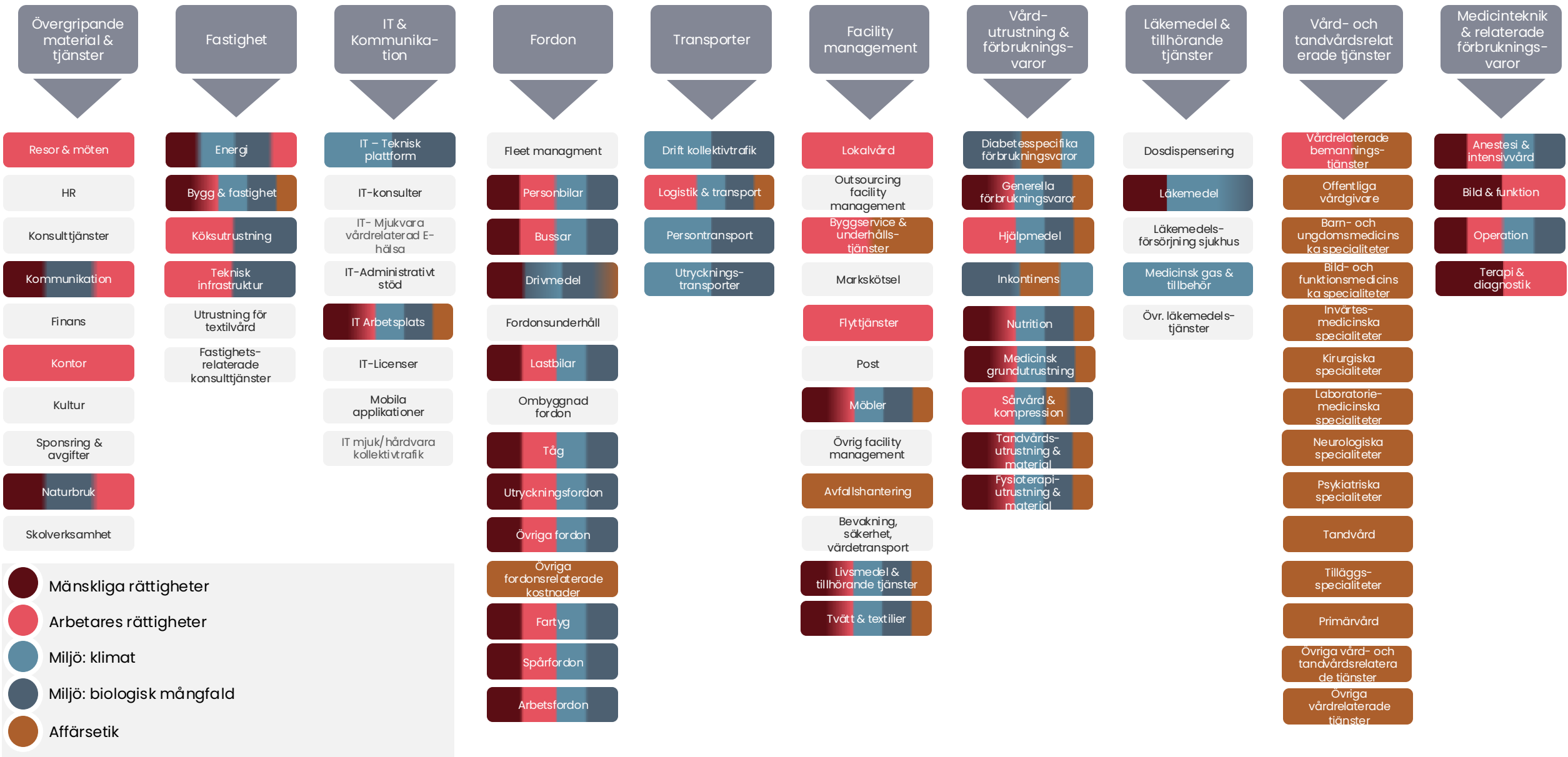
<https://www.upphandlingsmyndigheten.se>

<https://www.aktuellhallbarhet.se/social-hallbarhet/antikorrupcion/lakemedelsindustrin-pekas-ut-for-korrupcion>

<https://hir.harvard.edu/uncovering-the-secrets-of-the-global-food-industry/>

<https://www.dagenssamhalle.se/samhalle-och-valfard/sjukvard/miljonfloden-fran-lakemedelsbolag-till-lakare/>

Inköpskategorier: **samlad bild**

A

Samlings-
namn
kategori

Produkt/kategori	Fokusfrågor
[ange kategori]	

B

Samlings-
namn
kategori

Produkt/kategori	Fokusfrågor
[ange kategori]	

C

Samlings-
namn
kategori

Produkt/kategori	Fokusfrågor
[ange kategori]	

D

Samlings-
namn
kategori

Produkt/kategori	Fokusfrågor
[ange kategori]	

Mänskliga rättigheter Arbetares rättigheter Miljö: klimat Miljö: biologisk mångfald Affärsetik

E

Samlings-
namn
kategori

Produkt/kategori	Fokusfrågor
[ange kategori]	

F

Samlings-
namn
kategori

Produkt/kategori	Fokusfrågor
[ange kategori]	

G

Samlings-
namn
kategori

Produkt/kategori	Fokusfrågor
[ange kategori]	

H

Samlings-
namn
kategori

Produkt/kategori	Fokusfrågor
[ange kategori]	

Mänskliga rättigheter
 Arbetares rättigheter
 Miljö: klimat
 Miljö: biologisk mångfald
 Affärsetik

Prioriterade kategorier utifrån fokusfrågor

	 Mänskliga rättigheter		 Arbeters rättigheter		 Klimat	 Biologisk mångfald		 Affärsetik	
Centrala frågor ("salient issues")	Lokal- och ursprungsfolks rättigheter i samband med utvinning	Lokalbefolknings rättigheter & global hälsa: antibiotika-resistens	Barns rättigheter: barnarbete	Tvångsarbete	Minskad klimatpåverkan [...]	Negativ påverkan på [...] i samband med utvinning	Avskogning	Läkemedel i miljön	Korruption i Sverige
Mål	Vi vidtar lämpliga åtgärder för att identifiera användningen av högriskmineraler i leverantörskedjor och säkerställer att leverantörer med riskverksamheter i sin leverantörskedja har due diligence-processer på plats (se även biologisk mångfald)	Se "Läkemedel i miljön". Minska bidrag till spridning av antibiotikaresistens genom tillverkning.	Vi säkerställer att våra leverantörer med riskverksamheter har due diligence-processer på plats för att minimera risk för barnarbete. Vi gör X antal stickprov i leverantörskedjor för att säkerställa att barnarbete inte förekommer. Om barnarbete upptäcks ska ett åtgärdsprogram införas.	Vi säkerställer att våra leverantörer med riskverksamheter har due diligence-processer på plats för att minimera risk för tvångsarbete. Vi gör X antal stickprov i leverantörskedjor för att säkerställa att tvångsarbete inte förekommer. Om tvångsarbete upptäcks ska ett åtgärdsprogram införas.					
Prioriterade kategorier	Elektronik	Läkemedel: antibiotika	Kirurgiska instrument	Handskar	Drivmedel	Elektronik/IT plattform	Livsmedel	Läkemedel: antibiotika, xx, xx	Vårdrelaterade bemanningstjänster
	Medicinteknik		Textil (bomull)	Solceller	(Bygg & fastighet)	Medicinteknik	Kommunikation		Avfallshantering
	Fordon		Livsmedel		Medicinsk gas	Vårdutrustning			